

№ 5.

deci hi ha ordre
en tots els ordres.

universari; potser el que més fins ara. Tant és així que ha una sèrie de dies que hi veic pensant força. A mitjà el començarem a celebrar amb els "noms" d'Intendència i en Sabonard. Benèrem company i jo estava d'un humor com alguns regades.

Després anarem a casa tot i els veig enviyar el meu album de fotos els quals els hi van agradar molt. L'estona fou formidable, car en Sabonard ho sucumbia amb acció preciosa, pet. pollastres i tremadilles de florer i coses per l'estel que ens trencàvem de riure tot.

Aquest motí encara ha continuat un xic la breua amb la participació de la Pilar.

Ja se dit que un sentit content en aquest universari; veurem però com es la continuació.

A l'hora de dinar (que ha estat esplèndid) i per la qual cosa vol donar les gràcies a la Sr. Espinosa,

hi ha d'aquí vivari en abundància.

En de conuèctid érem els d'Indústria;
a l'hora dels postes, van aparègut alguns
corridors i altres que no ho eren: el Direc-
tor, per exemple, en Pimentel, Marroó, Ara-
dó, en Ferrer i un metge nou anomenat
mod. Crouf. Molt rompany, tabac, postes,
café i xerrameca.

Arení ha estat poder el dia que he
segut més, sense que això vengués dir
que m'he embarcat; m'han fet el co-
municat: una mica alegre i el més.

Dimecres dia 10 d'agost. 1938.

Volig anar a Barcelona arení però em
sembla que no podria ésser fíel semà,
car no tingu vehicle.

Ant la Lúlia me llegí una lletra de
la Manolito, escrita des de la Forosa, en la
qual li dona compte de la vida que
porten ella i el seu pròxim retorn.
També li diu que no em digui res
a mi, però que ja m'escrivirà i
com que preveu que no m'havia

d'haver plaçut l'acció que feu, espera sincerament per altra o bé personalment.

La Julia no me'n diu res de la lletra, però com que la tenig a les mans li vaig conèixer la col·lecció; primer m'ho suposa, després canvià.

D

Dijous, dia 11 d'agost.

El dia aquest ha hauccorregut tranquil i amb poca calor; a mitjà a més ha estat plujós i serot.

Enc desde fa uns dies una pena bastant acceptable i menys espèssida-ment a can terra, quina Sr. Esperança es deuen per nosaltres.

Davant l'oficina hi ha una noietta de Barcelona que ha vingut a parar una temporada aquí, molt simpàtica. Toca el piano no gaire bé, car n'és aprenent. Oquesta tarda amb motiu d'èsser al balcó, breument, deu entaulat una xerrada conversa, per la qual se veu que era expressiva i

minuciosament amb molta gràcia. Els ulls
meus que ref. L'he conviscat a casa a
parar a a beure a la porta forçada
i no ha acceptat. Ha tingut la mare...
deia.

Fora el dia i la Revolució no sin ref,
ni tampoc ha escrit. Causa. No les he
però me les imagino. En primer lloc
i tal, como deia a la Liliu, creu que
a mi en solat moltament he tingut
deixat; després veu que ja se hauran
arribat notícies de la meua curia a
tal avís. I finalment, veu que és
vergonyosa i no escriu gens bé, tal
vegades també ha influït (i este re-
quer) a no sincerar-se'm per electe.

Dimarts, dia 16 d'agost.

A les vuit arribarem de Barcelona a
mi unraí el ditto. Després un
feu dir que hi és tot repit, car
a solera, el coronel d'Intendència ha
arribat brava.

Per les referències donades de la brava,

cal dir que és important, hi bé una ma-
da de fons raonable en quant a una ma-
injustificada de servei. Per les referèn-
cies donades per en/sudoval, sembla
que es desenvolupin un interès de col-
locar en aquell lloc (Telon) un per-
fecte sen. Demà us hi presentaré i
ja veurem el que passa; a la mi-
llor em fot a un batalló disciplina-
ri.

A Barcelona ho he passat mitjana-
ment bé: Quant al tràmit vaig en-
filar conversa amb una noia frega
maca, que després resultà ésser refe-
piada bona. An vaig acompanyar a
casa seva i quedarem en Kobak-rod
el recipient dia i en aquest anirem
al cinema, on em donà una foto
seva, a poc men, molt original i
on ella hi és extraordinàriament bella.
Ens volem de trobar el simant (còpia)
però no fou possible; hi escrivé.

La Lluïa continua tan farta com
sempre i alguns d'altres de Barcelona

Tenen una cara dura formidable.

Dimecres, dia 17 d'agost.

Aquest matí he parlat els oficials de la Clínica Don i'estic esperant el canvi que vingui de M. Sureda per anar vers Jolana. I a veure el Coronel...

Dijous, dia 18 d'agost

M'he presentat a bon punt (oficial) al Coronel Director d'Intendència, dispost a rebre la breu que me tenia preparada. Primerament m'ha rebut el Major ^{2^a} cap el qual m'ha fet retret de la meua absència i després el Coronel en el mateix sentit. De totes maneres, jo esperava més encara; total res, car ja heu m'ha donat la via.

La Carme Achura que estava al Mirador de Torra a éter s'hi. El matí demostrea un cert empisament molt mal fingit, per xò, cosa que jo li he retret. De totes maneres està bé i m'ha

amable i m'aprecia tant com abans;
 no cal dir que jo també l'aprecio
 molt i fins i tot heu trobat que aque-
 sta intel·ligència sentimental (tant per
 part moral com per la seva ampla rami-
 ficacions superiors) que no veu una
 qualificar; només cal dir que co-
 mencaran el Miracle i veig que sac-
 centuen així.

Una motxilla m'ocorre de demanar
 que li deixi llegir un volum d'edició,
 pel qual hi té un desmesurat interès.
 M'ha dit a mi que em deixarà llegir
 a la vegada un volum del seu. Deuria
 ferem l'intercanvi, segons ella.

Si fem aquest intercanvi no cal dir
 que l'un penetraria en el fons inte-
 rior de l'altre i veurien més bé com
 sou. El que sí que asseguro és que
 en passant a mi, la simpatia, l'inter-
 ès i l'apreci que li fareu no és ni
 una cosa de concòrdia per mi una
 cosa de espontaneïtat absolut ni un
 apreni de germà de bon amic: és

poter millor, una barreja de les tres co-
res, car sense ésser una dona ferma
en tots els ordres, em sentiria immen-
sament feliç de posseir-la i repetir-la, no
per luxúria.

Amb motiu d'anar a pagar els
obrisos del Miracle, m'hi he escrit
aquesta carta, volent a guairé
foto els seus amics. La Carme ha viu-
gut amb mi.

Dissabte, dia 19 d'agost

He anat al Miracle de per veure Pauina,
Antònia, Paula i la Fanta; abans de tindre
un "clau" a la Paqueta. L'única feua...

A l'arribar a la Fanta, la primera per
m'ha veist ha estat la Fanta, sent-se'n molt
contenta i abraçant-me cordialment. Segui-
dament, entre altres amics ho saluda la
Manolita amb una abraça de mià i qua-
tre paraules de compliment. Després he pujat al pis
superior per començar a pagar; llavors ella
m'ha vingut a cercar i ben aviat a
la seva cambra, pagant-me tant el

soldat que venia amb mi, d'ajudar-me.
 Est seguit d'un subministret conversa i com
 era de breu sobre la seva marca de
 Prot i l'incomunicat que m'ha tingut
 aquesta sèrie de dies. De la conversa
 es desprèn el que m'imagino: ganes de
 comunicar-se amb mi com ho s'enten-
 dia repetidament per telèfon i molt so-
 quel de fer-ho per carta quins dies prin-
 cipals són les que seria en un altre
 comentari.

Després d'una estona d'un minut al
 proper juny heu on jo m'he banyat i
 ella estava impugna sobre les pedres i arran
 d'un motall. Allí heu continuat parlant
 i parlat sempre sobre el motall. Finit
 d'obrar heu retornat a la seva cambra
 esperant que el carrió feres de Montblanc.
 La conversació: la motina. I finalment,
 al retornar el carrió ha vingut l'hora
 de marxar. L'occuria ha estat suau
 i encisament: una llengua esteta de
 mià.

Ara bé; cal dir que els ferres de les

notes converses han estat, per part meua, molt serues, potser massa; i únicament hi he hagut un moment que ella estava amb la gairena de cella, que d'una manera instintiva l'he succeït; ella ^{amb} he acaratat vers mi. Però en tota l'altra estona, ni abans ni després no li he fet ni un sol petó ni una sola abraçada.

Al marxar volia que em quedés un darrim cella i li he respost que no i ho mereixia. Ha estat un altre moment molt emocionant...

Textual no hi heu estat de cap mena; ni heu quedat que em escriuïeu, ni telefonauïeu ni menys que em veuïeu. Jo, llavors, no em sentia cap necessitat econòmica que fos minuts després de marxar, ni no hagués estat per l'ocorregut, me l'hagués enviat a bases i abraçades; mes no podia ésser: hi havia el caràcter...

Directe, sia 20 d'agost.

Zona d'associació i organització de l'Administració, la qual estava secundària

simu. Turem n. l'ordeno about en
vingui el Coronel Inspector o n. no...

El írrec de Papader-Habilitat que
conjuntament amb el d'Administrador ex-
cia, el Coronel sin que no sece fer-lo
i segun m'ha comunicat el son Cap, ja
s'ha unrat, un ofici al finent Coronel
fent constar que n'g maneri un simi-
tot.

Aquesta supressió en dançrà més
pores per mi, pridentment, si té en
privació de fer tant viatges a Barcelona
com feia.

Diumenge, dia 21 d'agost.

Ha plegut intercedut aquesta nit
passada i s'ha desbertat el dia fosc i
trist.

Havent sentit baix d'omar a Pout a
ocupar no sé quina falla i d'allí
en arribaré a Prats pel tel de cercar
l'equipatge i prendre sequies coses
de servei.

Dilluns, dia 22 d'agost.

Vaig anar ahir a Trats; me'n vaig anar amb l'esquipatge i veure que el subvocal no hi era, em quedarem a sopar. Després amb la Caterina, Marioua, Maria, Empar i la neta. Més d'un Kilat, vam fer un ball formidable amb força xampany. Jo vaig ballar més balls que amb les altres, amb la Marioua, la "graciolament merruda"; l'últim que el Coloso no feu signe, ni bé en veure la nit magnífica.

Aquest matí, motinet he retornat a Tolosa on he trobat dues novetats: una carta de la Nati i una altra de la Manelita. La priccera és de lamentació pel l'ocorregut amb la Manelita i a més de bona amiga, i la segona és un prec i una lamentació que prova palpablement la seva esting creient mi, potser més del que podia sospitar. Li contesto amb un motinet tallant l'incident i referent la qüestió: una altra me equivoques ferme val una reparació o arranjament noble.

Dimarts, dia 23 d'agost.

Ohis, a més d'escriure a la Maura i la Pati, vaig telefonar-les. m'resulta tant que, tal com seia aquesta darrera en la seva lletre, l'altra estaria malalta, si bé no greu, i que les causes fonamentals no s'han digné.

Orsini se format a telefonar i la Pati m'ha dit que ja estava millor i que adue s'havia llevat a l'hora del sol.

Avit anarem al cinema amb la Carme Ocherra i una amiga seva. Durant la sessió parlarem extensament i després igual. Sembla que s'hi entre-veureu un sic una particularitat de relació o de apreciació envers mi que jo no interpreto ni sento; millor dit: pot ser sent ella més desitjos de causalitat que jo o almenys a creu interpretar que jo no ho sento també.

Dijous, dia 25 d'agost.

La Nati m'ha escrit dient-me que en Pelai Vilas les ha dit que la Manolita venia a Albat Solsona i ella a Prats. El motiu de la lletra es que jo procuri portar les dues juntes amb.

No sé per què en Vilas devia dir això; a mi em sembla que ho fes per afavorir-me a mi?

Una revolució que, després de ha dit en Farafa, s'originarà des d'ara a Prats. Veurem com acaixa.

El Linyet amb una visita d'inspecció adreçada també; em sembla que analitzarà el país d'ací que estic desenvolupant això, la resta bastant constant i a més tenir en compte que és molt exigent. Jo arribaré a veure vint dies més tard, ho troba tot a la perfecció.

Dissabte, dia 27 d'agost.

En Farafa em comunica això que

tant la Kati, com la Manelita venien
 les dies a Solana. D'arribi amb nos-
 tre del viatge del país m'he arribat
 a Tolt, venint ja elles amb mi.

Heu arribat a Solana a les
 nou del vespre, anant a sopar a la
 casa on jo vivia; després hem fet
 una partideta de parchís i finalment
 un joc de ball a casa de la Maria,
 on en fíneans, un finent del Col
 de Fren di da portat una ridia.

Finalit el ball i quan jo ja
 estava al llit he vist la Manelita
 amb la parel seu ~~portat~~ una
 llarga estona, tant que hem demat
 fuesst a dormir-se tota. Llavors,
 me dem protestes d'ella i he parat
 al instant men per estar amb mi
 una estona més. Com es natural
 aquesta estona ha estat de contínuament
 besos, abraçades, i carícies infinites, fins
 al punt que hestion estat fins quan
 el rellotge marquen del cinc i quart
 de la mitinada.

Durant aquesta estona heu tingut tres unions sexuals amb tres individus diferents. Les dificultats d'aquesta vegada no han estat fare grans, però l'altra, car el meu era molt espès; així i tot, però, ella s'hi va fer.

Dimenge, dia 28 d'agost.

M'h he llevat tard. Després de dinar he dormit una llarga estona, recuperant la meua enervada de la nit passada.

Avui hi ha ball i cinema; no sé anar a cap.

No heu anat a cap: La Nati, Miss i l'altra Mandita anaren al ball; la meua Mandita està a casa meua perquè d'avor va altre lloc que al lloc. Estava tota trista perquè un reuella que era degut a que li havia començat la menstruació, car després d'haver fet una partida de parchís amb les Meris de la casa, vaig anar a fer-li un

dic de compenys i llavors s'alegrà for-
ta amb la conversa que iniciarem.

Dilluns, dia 29 d'agost

La Carme, amb la qual havíem quedat que faríem un intercanvi de Dicot, no ha complert la paraula, després de diverses vegades d'haver-ho pro-
mès. La darrera fou el prop. parat
diverses en un magnífic passatge
que ferem després de trobar, quin co-
mestran, malgrat l'interessant que és,
se' havia parat per alt.

En aquella tanjada parlarem de
vàries coses, i força de la proxima
llavors, vinguda de la Manolita. Jo
li vaig explicar les principals carac-
terístiques d'ella, el seu caràcter, etc.
i en feu les notorials consideracions
en les quals vaig apreciar un
bon interet i me ho vaig bo
apreci avertir mi. Colme sistema
a venir insistentment a pré, fi-
nida la guerra, vagi a veure la

a casa seva, a Gibro (Feijunseca)
 ella, em sembla que, malgrat el bon
 concepte que fou apreciat fe' de mi, m'ha
 cregut olivencs en alguna ocasió en les
 últimes fins: tot envers ella. Jo, que
 afirmo que no ho sóc i ho obstant,
 com ja deia en un altre recurs, tin-
 oria gran plaer en posseir-la; però
 no per materialisme pur sinó perquè
 sento per ella quelcom més que
 encara no vull definir amb plena
 responsabilitat. És una raó que m'ha-
 gues agradat molt conèixer de neteja
 i potser... Ara no puc portar-me
 més que com un cas; amb noblesa;
 millor dit: no vull portar-me d'altre
 manera.

Ha un moment estava a l'edifici
 deure el que escriu; no ho permet; pel
 contrari li he dit que fins avui a les
 dotze del vespre li donava temps per
 complir la seva paraula, car tinc
 vertader interès en llegir-la però
 potria dir.

Dimecres, dia 30 d'agost
 En el Diari; ho tinc ben confusat,
 s'ha d'ésser sempre sincer. Ahir mentre
 quan vaig acabar el resum del
 diumenge, tenia un dubte i era que
 semblava causar-me de la Manolita.
 No vaig volguer escriure'l fins a es-
 perar més argumentaris i ara re-
 sulta, pels fets que es desprenen, que
 a ella sembla passar-li igual, mal-
 grat les onades d'exting que m'ha do-
 nat alguns darrers sig. i adonc surt
 mentre.

No sé encara ben bé si l'exting
 sura d'ahir és ^{per} a un simple caprici
 o a una mostra de refredament d'a-
 precí; pel misteri que es descuratlla
 sembla desprendre's que és a un
 capricí. No obstant sigui com sigui,
 si barrejarem la meua dignitat, qui-
 xant-la bastant mal parada i així
 no puc permetre-ho.

El fet és el següent:

Ahir per la tarda vingué l'Arxiduc.

el Comissari de la Xifatura de Sanitat amb
 instància de que aquest hospital era reduït
 de capacitat. La Mansolita i ell eren amics
 des de la Forreta, en devien conèixer, se-
 gons declaració d'ella mateixa, a pos-
 seït d'altres veïnes. Doncs, bé: es veu
 que volien anar junts al cinema i
 per aconseguir-ho ella sentia que jo
 me n'estabaria es valgué d'una sèrie
 de mentides i confabulacions que no vaig
 poder més que adonar-me'n.

Així, com ja heig, em comprometé
 la meua dignitat i tant més quan
 abia, com abia, anava al cinema
 també les Mercès de casa les quals
 ho ignoraven tot i segurament que
 es deuen adonar del cas.

La Comu, quin altre i eting em
 manifestà novament, em feu veient
 del cas i em recomanà no anar jo
 al cinema, car comprenia el violent
 que hauria estat per mi. Efectivament,
 no vaig anar-hi.

Deia que s'havia d'irar sempre

hincer perquè ara, mentre podria atribuir-se la suposició de refruament meu, a pura justificació del meu, si- gueren-ne pràctic, i en canvi, si ho hagués fet al seu temps, mai podria sospitar-se.

No sé el que vindrà després, ni justificarà ella la seva acció o no; tot m'ho fa veure però jo he d'actuar d'acord amb el meu si i d'aquesta faïso censuro la seva actitud, més que per rel per la poca noblesa que hi ha en tot això quan sempre li he estat recomanant el contrari.

Escric aquesta rotlla a primera hora d'aquí; no he vist encara a ella ni penso veure-la expressament; ja vindrà m'ho creu convenient.

La meua esting, enviat ella (cont- ti que encara l'estimo ara) continua- va essent com he manifestat d'al- tres vegades: una esting, sí, però sen- so enamorament en punt a plou- difinitiu per l'avenir. Aquesta esting

ara podria continuar o no; veurem:
unicament diré que li ha donat els
matersq per cap mortel.

Mis tard, a l'hora s'esmorzar, ha
vingut la Carme, la qual m'ha donat
un compte dels incidents de la vetllada
d'ahir. Diu i ha estat confirmat que
quan se n'adonaren les Mercés i en Joan-
net se'n sorprenyeren tant que fies s'in-
dignaren.

A ella l'he vista enri variats vegades;
fins i tot li he adrebat alguns mots cor-
reus. No li hegut res més. En Palau
m'ha dit que aquesta tarda ha frequentat
per mi.

Avant sapat ha anat al debat obert
d'avis al cinema amb les Mercés, Carme,
etc. per tal de donar uns papers al xòfer
per sa senya a Pratt.

Estava prenent la fresca a la finestra un
xié quan ha passat ella per baix i m'ha
dret ^{el} que feia. He respost secament per
ref. A la hora estava ha entrat al des-
paté i s'ha posat al costat meu en la

finestra. Llaners m'ha preguntat algunes
coses subtils a les quals he contestat d'una
manera similar. Poc després he anat
deixant-la allà.

Pel que es després no portava intenció
de sincerar-se.

Dimecres, Dia 31 d'agost.

Avui hem l'Hospital buit completament.
Sembla que obria a, avores del comen-
çament; amb vista a una pròxima
operació. Amb aital motiu hem notat
una silenciositat i una passivitat d'impulsió
l'Hospital que és excelsa; a més, fa
un sol mesquí amb atmosfera de
fardor.

Aquest vespre les ordres del comandament
han dit que el material d'aquest
Hospital vagi a formar part d'un
altre més estropejat. Així doncs, que du-
rant el dia havia estat pacífic, la
nit, és de brèxit.

Concretament no se'ncara com
restarà tot això; el que sí se'ncara és

que Prat s'omplia en capacitat, bon
 vent a part de alguns edificis.

Ambi és el meu tract, Tamen, molt
 bé.

Dijous dia 1er de setembre, 1938

Perquè es ven tornaré a Tarragona i
 per tercera vegada. L'Hospital d'ací
 resta prou bé amb cent llits i amb
 la funció facultativa que feia el Mi-
 rald: polítics.

La Naté m'ha començat a anar al
 cinema i la Josefina a topar; amb
 dues però amb l'assistència de la Ma-
 noliça; essent d'aquest panorama
 de refugiat i me'n veig a topar
 a casa i al cinema amb les meues
 probablement en Jorpe.

Dijous, dia 2 de setembre.

Paradoxalment ve' que la Manolita
 se'n perdria sincerament de l'acció feta;
 a mi, ahir tornà el lloc i m'hi va
 quedarà prou bé de fer el de l'altre

dir; al contrari; fent un dels repetits
papers ridículs que se fent des de l'in-
cident, es feu comprar entrades del cinema
amb els meus "colés"; després, però, no
vingué al veure decididament que
jo parava amb la Carme.

Estant actuant els preparatius per
la marxa a Sausiça. Omni sur-
xaran ell sobrant de plantar l'edifici
que s'omni allà.

Dissabte, dia 2 de setembre

Anit marxarem a Sausiça la Natí, Jose-
fina i la Manolita. Fins a l'hora de tancar
les naus feur gairebé constantment al
vestíbul; unes bregoleres!

Abans de dinar, en ésser a casa, vaig
veure el porta-muovetes d'ella sobre la
moleta i no vaig poder resistir la temp-
tació de mirar-lo; per perquè alfa breu
moment arribarem, elles i per un instant
m'apareu "in propanti".

No tingué temps de ferar una
lettra molt interessant adreçada a

mi i' meu acobarda; des de Barcelona, escri-
ta en 25 de maigarrer, o sia quan ella
feu aquell viatge i' que la Júlia es posà
malalta.

No sé el motiu del per què aquella
lletra no feu fuida i' adreçada; l'únic
que puc dir és el contingut que s'hi
llegeix. Aquest, és, primer, de condolença i
emparament per la separació; reben les
bones estones passades junts, les ploma i
les ventosa. Després un manifest que
jo encara tinc desconfiança del seu amor
i' m'afirma que no hi ha motiu de
cap mena. Com he dit, resta inacabada.

Perquè hi es donaria compte de la
sustracció i' hi es sospitaria. Ait, quan
morria no em recomia d'èrem; per em
no hi havia motiu.

Després de sopar veig anar al cinema
amb les Carmes, la Macholita (incorua) i
el tiunt Martí. Jo al costat de la Carme
Achuera, amb la qual parlí ociosament
gairebé tota la sessió.

L'ovinguerem ambdós en què em

dia exposaríem sincerament el caire de
 la nostra amistat a seguir, car ara
 passa que a mi (parlo en singular) em
 mot l'efecte, això sí, ben sincer envers
 ella, de diverses maneres, com seria en
 un altre comentari; però a la vegada,
 concretament, de cap.

És una senyora tan dolça i tan afro-
 pada al meu gust que moltes vegades
 la sento lumbriolament; per altra banda,
 sens de satisfacció material sola, no l'he
 sentida mai: una cosa ni ha anat
 sempre aparellada de l'altra. D'hi he
 dit diverses vegades: ella soltera, jo un
 casadorat seu.

Hi ha també, però, i a més, un altre
 sentiment que sura: el sentiment, afeci-
 i: estina com se permetia. Aquest és fruit
 de pur, davant d'un caràcter tan ferm
 de obra, de cultura i de comprensió,
 jo, malgrat, sentir-la com no nego,
 no em puc portar com qualsegü
 "pieta" ni intentar reduir-la començant.
 Turem la conversació sobre el

Carri
 L'instat n' es boctaria a temps, i faredé
 l'intercanvi de Divul que no heu fet però
 que, repunt ella, farem. Llavors, parlaré
 amb més fermament.

Dilluns, dia 5 de setembre.

Enric des de Barcelona, (Ellegrini's Muntada)
 en di ha arribat aquesta tarda per qüestions
 de Pagaduria, quin càrrec, per disposició
 del Director dels serveis d'Intendència de l'E-
 xèrcit de l'Est, cert des d'aquest mes.
 Només vol que sigui Pagador Administrador
 i sou. Bueno.

Per a Administrador fareu a érer a fa-
 maija, car Solsona ha portat allà i el
 del Miracle a Solsona.

Avui vaig anar a dormir a Prats amb
 motiu de ~~estimar~~ anar a Barcelona. Abans, però,
 dormirem, vull dir, ballarem a casa la Pa-
 terina amb la Marioua, etc. Fou una vet-
 llada molt bona i divertida amb xampany,
 rialles, pernil, sucres i música.

Avui la Marioua i la Caterina han vin-
 gut a Barcelona amb novellots.

Dilluns, dia 2 de setembre.

He estat mit dia sense escriure res. M'heu dit: Vaig oblidar-me al diari a casa en el viatge que s'emporta en el moment de l'arribada.

Per motius de liquidació de l'agència vaig haver de fer un nou viatge a Barcelona, en quin hi viuen la Carme Ochoa i Ochoa. Obans de marxar i durant el viatge partírem extenuats, caracteritzant-se sempre en les nits plòtiques, un marcot fons de sinceritat i de noblesa.

Ella em digué que havia descobert en mi quelcom més que una sincera amicitat; havia descobert a més un amic meu de posseir-la. Jo, no vaig saber-ho, per què, si és veritat? Ara que mai un materialisme pur. Per la meua part, jo li vaig fer una observació semblant dels seus sentiments envers mi i tampoc no negà que li ho posseïa igual.

Aquest - confessa ella enteny - és el

matern pel qual no t'he deixat encara
el Disme.

Una bé: sembla que havent descobert
ambdós altres sentiments més intims que
els de l'amistat sola, només voldria p.
sant-se d'acord i. feu. Doncs no es
ho dem. sont malgrat potser sent.
jor-so, ambdós, adduiment. (unes comunes?)
L'exting matris.

Com que l'estimo de veritat com a dona
i com a amiga, no vull ésser un amant
seu però com amic. Poter ho sé: con-
fesso que m'agradaria; poder no ho sé:
confesso que també m'agradaria.

Una instig i davant pel materia-
lisme estúpid d'eu pseudoal que creu
capament que la passio i me n'aporta
quels més o menys discreció, se desit-
jat sincerament que ella abandonés
l'Hospital per no veure's barrujada
amb oportuns subtils vergonyants; m'ha.
quies agradat que i hauris quedat
a Barcelona llemys d'aquest subjeut
d'imperfeció insang. No m'ha vol.

pot restar i sol he mirat de paper bel-
canviar el seu escrit presoner en la
seua rebel.

Sembla que el besayri del escrit, a
mi, més soiat mi hauria de saber
quen que goig; daret al contrari: m'en-
cantang i m'agradaria a la vege-
da que coneixria amb unija (sua)
enveja, però el esvaler que tingue
la part de trobar uno dany tant
del meu part.

A Barcelona viarem el Publi-ficang
primus i al Catalunya després. En ambob
volunt a més de veure el circum parla-
ren, comprovant de nou els sentiments
que ambobés ent professeu. Jo m'haig
de retreure un xic de suspensió que
em dol tenir-la i no tenir-la.

La Mandita, des de l'incident de la casa
que no hi ha parlat més de res d'altre;
nauis sem forment breu silenci
sobre coses corrents amb excepció d'una
indisposició lleugera que ha refert

i una altra ben així més gran
de la segona amiga Nati.

Al principi d'aquell incident em
molestava la seva innocència, quan
la culpable era ella; han passat els dies
i ho anat passant aquella inocència
fins a tal punt que ja prou és
la gentja.

Sempre havia vist clar que no era
una dona per mi, però mai em
veg.

Com la vingut del al després, no
se' per quin motiu: no li ho heu
fet, se continuat treballant i ella ha
anat.

Com ja resta veingut, vingut
rey a Barcelona la Hariona; la ca.
Jering.

Sub la Hariona, una noia que
era una criada d'aquell diari, veig
titular de "gràciolament merceda", en
la seguit, una il·lusió; ambdós em
ho confesarem veint de Barcelona

a la vegada que reconeixem que
la il·lusió fou sonàtgera. A tot per
part meua: no sé; potser perquè no
la crec per mi, malgrat ésser molt
musa de cara i bastant de talent.
Per part d'ella i segons ella mateixa
perquè té moltes esperances que
reconeix que no hi és encara.

El viatge fou molt dolç: s'af-
rot sobre muntanyes junt amb el
tot comprany a la veu del canvi,
ben jocs, esment i totant-la força.

Rehir, amb molta de paper els
oficials de Prot. van restar-hi fent
un sic de ball a casa la Caterina
per la Jonda i al vespre a la de
la Marioua.

Als altres comprany es donarem
compte de la preferència de la Ma-
rioua envers mi i en feiem sempre;
novelles també ent n'ordenarem
i acabarem, amb molta acord,
per no ballar més que a inter-
vals llargs.

Dimarts, dia 13 de setembre

Fissa't; avui: dimarts i tretze. El pit-jor que es pot demanar pels supersticiosos. A mi, almenys fins ara, no m'ha passat res; ^{amb} el contrari, he fet un ràpid viatge a Solana, veient la Ceruse, la qual ha estat tan amable com sempre amb mi.

Abans d'aquesta visita, o sigui al començament, restàvem enters en què ens escriríem; ella em digué que si li escrivia jo, seria el primer home després del seu marit que tindrà ^{una} lletra seva. Jo insistí, en què marçant ella li correspondria fer-ho primer, però avui li he dit que després de la visita seria jo el que escriuria primerament.

Així penso fer-ho.

Referent a aquesta extraordinària dona em passen una sèrie de cobertes pel cap que no sé el què fer. De la lletra penso escriure-li, les coses i els afectes que penso i sento per ella.

A Solana voldria anar a veure

la Merie baixa, de la cosa on estava per veure de donar-li un "clau" amb millors condicions que l'altre dia. No ha pogut ésser perquè el cotxe amb el qual havia vingut, marxava tot seguit.

La Carme i la Manolita bruna, han vingut a convidar-me fins la mateixa portella del cotxe.

Carme! Carme! Carme!

La Carme més interessant de totes les Carmes que he trobat, i fent en compte que les Carmes són estat les més interessants de totes les dones que he trobat.

Que allunyat que este de la vida ciutadana i de relació! Abans d'ahir era l'història 11 de setembre, Festa Nacional de Catalunya i ni me'n vaig donare compte; a més, a més, era aniversari de del començament d'aquest Diari, i tampoc; també fa una colla de dies que no escric res de l'opuesta ferotge guerra. M'emp mal que si continuo

molt temps aci podré escriure més
i parlar-me.

Dimecres, dia 14 de setembre.

He escrit a la Carme i deu pàgines!
Demà la donaré al del tanc de l'origen.
Sembla, pel voluminosa, una sletta d'e.
monorral i en efecte gairebé ho és.

Mentre la Nati està molesta, vaig
constant a veure-la, trobant-li gairebé ven-
pre la Manolita, la Miss. Quitt vèrem
ballar amb ball amb la Miss i soluc
un amb la Manolita.

La premsa d'ahir porta la crida a
fides et les lletres dels anys 1923-24.
'Bonu feu arribat! i Mleida guerra! Po-
bes dones, es cridate, gairebé tots casats
i amb família.

i el món feu impossible! Moltes pa-
rades i pros jets; com sempre. i L'uni fós-
tic, el capitalisme!

Diria tanta cosa, aixecaria tant au-
sotius sobre aquests bandidis eiplanistes
i el estat que permenten tot iniquitat,

que prefereixo callar, callar per honor als
servis de l'Ebre, als de l'Herault, als d'Es-
tranouera i als pacífics ciutadans de tots les
ciutats i viles de la nostra Espanya, i
per despreci i repulsió a tot aquest món
que sembla una immensa presó.

Dijous, dia 15 de setembre.

Cap fet interessant; només monotonia
de treball, monotonia de treball de guerra.

Aquesta tarda he anat a Pons per
veure uns lletres que em donia l'amic
Josep, a casa uns coneguts seus i de pas
per parlar amb el Lluís Ferrer de l'In-
tendència. M'ha dit que hauria tret un
ofici per demanar-me un certificat de la
primera revista de Comissari que vaig
passar com a Lluís i una declaració
guarada del meu nomenament, per tal
de confirmar l'empleu. Després de prop
de quatre mesos que això dura desde
que els hi vaig entregar la documen-
tació, ara em surten amb aquest
estratagem. Ja és ben veritat que min-

già et fa res si tu no t'ho feg abus.

Dimecres, dia 16 de setembre

Penso massa en la Carme, ho sento; no per ella sino per mi, perquè jo no la puc mercader ja; en canvi, sense volguer el record d'ella m'apareix sobtat. Axit a l'aur a dormir, amb el desparar-me, durant el dia, insistentment.

Puc ja gairebé assegurar que l'afectació com de genia en ella no existeix, l'estimació fraternal no es manifesta, es manifesta una altra estimació i un altre sentit. Axit matí, pensant en el seu record comparava la quantitat d'atracció que m'inspiraven en l'actualitat tota les dones que coneix i ella fou la que més. No obstant, aquest atracció, este disposat a fer els majors sacrificis que la meua realitat i condició imposi, car si la meua norma de conducta amb les dones es la sinceritat i la noble-

ra, amb aquesta, ha d'ésser suspesa en el gran imperlofey.

Aquest matí ha marxat amb Soliman la Fati, per tal de tractar-se contra el polidisme del qual se está atacada. L'acompanyava la Fanelita i el capitá Osman. Aquesta Fanela hau retornat dient que l'homey deirat curament stera, fet bon company que de di ha.

El dia meivoteu; noves de guerra gairebé cap i sense importàcia.

Ha sempre de nou destinat ací a l'auçija, el bon amic i ex-subordinat Ferran Forà, amb el qual hem fet un bonic parçig.

Dissabte, dia 17 de setembre.

Abans de dinar de marxat vers Pats per tal de arranjjar algunes coses i de par. ni es prendava, ballar alguns balls. He fet ambones coses i ball en outriors segades amb les mateixes companyes.

Durant la vetllada se sostingué una
conversa interessant amb la Maria, per-
mesa de la "Opera".

→ Dimecres, dia 18 de setembre

Abans de dinar he retornat a sea-
rija. No sabia què fer: si restar allà
per tal de ballar a la tarda o retornar,
finalment he optat per l'últim.

Amb al·lunís he presentat si havia
vingut el fons de l'edifici per veure
si tenia papers nous de la Carcel.
No ho va veure.

Per la nit s'ha fet ball públic
aquí. Hi ha dones i molts de músics.

Dilluns, dia 19 de setembre.

He anat a Trots, passant per Colaf
per tal de recollir el certificat de visita
de Comissari que em demana el Jéu
Lorenç Alégar. Heuut escrit he re-
tornat a Sanaija.

Dimarts, dia 20 de setembre

Avui heu començat el despatx d'administració i el rebost de l'Hospital a una cosa molt millor i per tant en moltes més condicions.

La Josefina, "Miss" m'ha dit que avit la Mandita, m'ertigüé esperant a casa seva fins a darrera hora. Estic veient que ella no dona la importància que té l'activitat seva. No obstant per altra banda veig que no va donant compte.

Dimecres, dia 21 de setembre.

Avui he tingut una alegria immensa: Aquesta tarda he tingut lletres de la barone Desmura. El carter me l'ha portada fent-me notar que la firma i nom de la recurrent havia estat beclada: el cigar que m'curiosa dins el sobre blau h' havia "beclat" amb molta gràcia.

Quan l'he rebuda estava davant de la màquina d'escriure; primerament me reconeixia la cal·ligrafia, després,

inmediatament, i com és natural, s'en-
va a obrir-la, però abans m'he volgut
de comoditat i silenci per gaudir-la mi-
llor.

Ha estat una lletra veritablement at-
serenada i formidable; es nota lleugere-
ssimament espurnes d'expressions. A més,
però una ben amada serenitat i
estímul no se' ho permeteu.

En la meua lletra insistia en el can-
vi del Diaris, però ella em respon que
no, que seria fatal per ella; no obs-
tant afirma que al seu temps s'el
dirà.

Com que malgrat la crua reali-
tat, este dispost a fer els majors sa-
crificis, em fa patir aquest estat de
indecisió i voldria convertir d'una
vegada.

Demà mateix, a poc que pugui
li contesto.

Dijous, dia 22 de setembre
El Finest Coronel Aleixar m'ha

crisat a mita-corrents per tal d'in-
formar-lo sobre el teu repetit cas
del Miracle.

En Ducous, ex-membre de la ex-Repú-
blica del "Esrivixoli" i amic meu, ha
pomat per ací, de pot vent Barcelona
per tal de veure la terra "cortella" i
a mi. M'ha promés d'anar a veure
el meu germà Dentoni i amb aquest
motiu li he fet un paquetet.

Ha vingut de Tolosa la Marcelita
"morena", deuant me agradable novel del
company i companyes d'ellí. Parti-
cularment una de molt agradable:
que a la Carme li comença el seu marit.

Potser alguns es creurien, si llegi-
guessin aquestes restes, que aquesta
alegria meua, no és tal, sino' una
farsa justificativa; estarien, però, molt
equivocats: inclús, i davant de la
baixesa de sentiments i de cultura
d'alguns persones terriblement mal
pensats, m'agradaria pagar ta-
lendar al teu escrit i dir-li la

gran joia, que va arriplegar al ca-
 vor. n' amb una dona com la que
 té, fent-li contar que, malgrat la
 mala estona encara ella, l'he respec-
 tada i en heu respectat mutua-
 ment, més que per respecte a ell, però,
 però amor a ella i en vivim a
 aquesta, corciosa i estúpida societat
 que l'haigés condemnat injustament.

Quin bonic viure a sempre amb
 un Fera, duent i unes noies d'ací,
 una d'elles (la que anava jo) molt
 boniqueta i simpàtica. Arribi a l'uni-
 bar de Ponts, les he vistes passant
 soles per la carretera. Segurament
 ens esperaven.

Dimecres, dia 22 de setembre.

Avui, la Manolita beuen un pre-
 gà amb, després el sopor a casa de
 l'altra Manolita, on ella hi passa-
 va la nit. H. anàrem amb un
 Fera i dues ampolles de xampeny,
 ballarem una estona, beurem

1. poca cosa més. (Escriu sempre)
 Marcant sicut ~~res~~ ~~correct~~ ~~res~~ ~~solu~~
 des arribar allí, la rebuda afectuosa
 com sempre (una mica canfosa i res-
 gonyosa de la Carme) idem de idem ^(seu la noia) de
 la Mari, la qual està molt vellit,
 Manolita (Carme) Jorge, etc. etc.

Jo portava uns pocs boges de parlar
 a solas amb la Carme i ella sembla-
 va tenir-me igual; no obstant, per
 altra banda ho motivava que es defo-
 gia de l'entrada a solas; en defugia
 i la sentia.

Jopàndre bé amb els ciriers, Mari,
 Carme, Carme Ferán, Manolita (Carme)
 etc. sempre, se'neu acudit praeiós
 del trencat Martín y Jorge i després al
 cirera. Un cop els ell, la Carme a
 la banda oposta nova, sentint la
 preferència per la Mari.

Ahir, dissabte, pel molt, res de
 noves: parlar. Dinar espléndid en honor
 de la Mari; sempre en obediència
 i sempre a la Mare de la Fesit.

Lluïsa ja vaig parlar bé amb ella una única allunyada, dels altres. Vaig una estona veuig felix.

I finalment, pel vespre, altra volta al cinema: Parue i jo = Maudita, beuna i Martin, Lluïsa, la vedellada, immensament felix i total per sint-se gaudir molt a cau d'orella, educar-nos imitativament unes mirabel emissores i sentir gairebé en tota la sessió la veu veuà preparera dient la veu.

N'hi havia gran por, perquè els mots eren sincers, (tal com jo els estimo) sincers i emocionants, i plens d'un afecte unitari que no havia trobat mai en cap obra. Ella els veia perquè els sentia i emocionava el presentant-los; llavors posava una cosa rosada en i-hi sibirava el sol de l'emoçió.

Jo havia de fer grans esforços per no rompre amb tots les nervis de la collareritat i de l'educació a fi de no separar-la amb els meus braços, encerrar-la i omplir-la.

de petrus i besos com un enano-
rot, embogit.

Les meves mirades em trastornaven
tant com les seves paraules. Quan la
placidera de la seva mirada ca pose-
va sobre mi, jo hi feia calerose-
ment corresponent. E'hi allora. I quan
hi feia alguna pregunta que me l'ha-
gués pogut establir perquè ja en ho
deia amb els ulls, deshores, ella, em
mirava més, semblava que els seus
ulls se li interessin per les llepines
i per dissimular em contestava a la
lleugera.

Les mans frètiques i inquietes d'amb-
dós manifestaven més que res tota
l'estima i tota l'encució que experi-
mentàvem. Aquesta societat nostra,
que injusta és! M'obligava mi (a mi
no em puc parlar encara en concret)
a convertir una estima sinceríssima
i veritat en una deserció com
divina. Per a ésser així, e'hi per
de parany la dignitat, l'honor, la con-

oicio social, la família i que se' jo
 quantes cops més. Ella n'és una
 víctima d'aquelles estúpides vocie-
 raries, no perquè ho senti, sino per-
 què hi ha una obligada; jo no em
 puc portar al centre: a mi em
 pesen per ella i em pesen precisa-
 ment perquè l'estimo immensament.
 Heu dit, doncs, com ~~com~~ la nostra
 estigma no pot ésser més que en
 silenci, estigma de veneració, de sa-
 crifici, de desimitat i en canvi;
 tan feliç espiritualment com mate-
 rialment que hi seria amb ella!
 Trobaré jo en el curs de la meua vi-
 da, n'ajunta ha d'ésser clara,
 una dona que ~~pot~~^{sigui} capaç de fer-me
 el feliç que no dubto que seria
 ella? Ella em diu que sí que la
 puc trobar. Tant de bo! Tant de bo!
 I que hi hagin tanta sancha
 que només veuen en tot aquest
 immens i dramàtic procés, que
 la materialitat!

¡Llull fàstic! ¡quin desfici!...

Llull trobo aquesta gent tan baixa de sentiments, sento un odi repulsiu vers ells i a la vegada una profunda compassió. I sento odi també a aquest món tant baix, tan indignat, tan inchúria, tan pervers...

No em cansaria d'escriure mai de tot això; però és que em posa de mal humor i en univí no prefereixo el ball que l'amic Ferrà m'ha conceïdat, i des meamp que amb aquella que vaig sortir l'altre dia anomenada Ferrina. Llull vol la banalitat d'un parantel percales i bolanderes i el diuor més baix per pur parantel comparat en tot això altre...? Sembla parlar de desplaçats del moment i adue de l'època, però no prefereixo, ho prefereixo...

Dimenge, dia 25 de setembre.

He tingut de fer una penca, fumar una cigareta, tripar una es-

448
L'ona i canviar de data, per continuar.
Per continuar i parlar d'altres coses, de
coses internacionals que són molt
interessants, òdijives i dramàtiques com
mai:

La força bruta es manifesta ara més
la pobra Tchécoslovàquia; l'acorrallen per
fetes bandes i les encorrepades de de-
fensar-la fan guerra eterna.

Anglaterra capitula davant Alemanya;
miller fet capitula el seu govern, i el
poble anglès se n'overgeuencis. Chamberlain,
el ferent "premier" va a veure Hit-
ler a humiliar-se i la venenellor res-
ponsora l'acorre els nostres dels anys
anglèsol.

Correu a quatre vents, arreu d'Eu-
ropa, vents de foc i de guerra; ven-
rem si esclatarà la fequera. Angla-
terra o el seu govern, més que
ningú, en serà la gran culpa-
ble! I en tot això Espanya es veu
desocupant i no pot l'entament;
proves de bona voluntat, a cada

ament, a cada instant, mes no volem
 proce, els governs europeus, de jus-
 ticia o bona voluntat, volem l'a-
 nitament de proletariat, i el seu in-
 variable suport de demència de poder. Es
 la lluita pel manteniment d'un sis-
 tema socialista que nos volem rejeve-
 nir-lo i fer-lo predecir, però
 no podem ni poder.

Aquesta tarda sem fet ball a casa
 de l'Orinódel amb en Marfany, Asnar
 Cirera, Herà, i d'altres. De noies n'hi
 havia cinc totes molt boniques i
 balladores.

Boca tarda; breu però aprofitada;
 ball i rompeu.

Dilluns, dia 26 de setembre.

Quant estava escrivint a la Lorena,
 en Mognera m'ha portat una carta
 de la Manelita en la qual em diu
 que creu en vol veure per cas-
 sar amb aquesta catargia que
 la fa sobir tant. Quanem que

no és precisament ara que hauria de fer això, però remarca que ho intentarà fer a solmena i ja li veig major la cara.

Aquest vespre, indolgent al meu llect que representava, hi he anat i cosa inoportuna: no m'ha dit res. Menis s'ha limitat a tirar-se'm a sobre, intentar besar-me sense aconseguir-ho i no emmar cap explicació. Segurament que ella volia que jo li insinués quelcom per despertar-se; no ho he fet.

Després Jermén ja que la guerra és inevitable, altre vespre aprofitant el Gal oi que és gran com a casa.

Interiorment m'he posat a criticar el pensament, diria que es veu una satisfacció de veure els que no volgueren aprofitar el foc d'Espoumga ara s'incenpi a una nova; tant més gran crec que una guerra gran guerra és inevitable.

Una tot és mobilitat i diversitat i
 enemics, preparar-se i més preparar-se.
 Si l'any trenta-sis no ho guenim per-
 més el que tolerarem de bon principi
 a Espanya, segurament per ara
 els feients de tot el món no tindrien
 tanta empremta.

És més lamentable és que fets
 una altra nació lliure i considerat
 ta verà ofegada per les armes,
 feients i amb la pobresa i em-
 badera una altra volta de les
 ocasions grans que s'haurien
 de dir de barbaries en crisi.

Dimarts, dia 27 de desembre.

A la nova casa on heu posat
 l'oficina, la senyora de la casa és
 deu Carme, una altra Carme, és molt
 simpàtica i riallera com ella sola.
 Sovint tenim converses ben agra-
 dades fins a petar la "xerrada".

És una Carme molt riallera
 i simpàtica però, no obstant en sem-

bla que és d'oprimides que no s'entren-
quen per nos res, sino que pel cau-
trari només els hi agrada el ricor.
Tal dir que és cosa i té l'honre
fara, a l'Exèrcit, però així hi tal era
eres nigrin presa fácil d'aconseguir.

Abans de copar hem sortit amb
en fira a donar un fumb per la corre-
feta on hem trobat la famosa ferra-
na i una altra sump. Seguidament hem
fet parellatge.

Dimecres, dia 28 de setembre.

Avui la simpàtica secretaria m'ha
dit que avui, a l'anar-me'n a dormir
notà que la Manselita estava abaix
al Pavelló nº 1, parlant amb uns ho-
mes. Diu que mentre parlava acon-
sava repetides mirades vers casa
nostra, tant que a ella li feia
l'òstima i se li va ocórrer bei-
rar a dir-m'ho. No s'atreví, però.
A més a més diu que cridava
i veia maravillosament per tal de

què jo la subís.

Del vespre hem fet ball amb la ràdio, al menjador. H. han estat fet la Carmina, gran balladora, Lola gran, Lola petita, Manolita, Ferrer Dialeq Carnera, José i Merichy. D'home, com sempre!

Obant el aquest ball, amb les Lole, la Carmina, tres professors de l'Escola de Capacitació d'Industria, l'Armedes i jo, hem fet una copeta i hem parlat amigablement una bona estona.

Dijous dia 29 de setembre

Aquesta tarda hem arribat des de Solsona, la Carne i la Nite; volien donar-me una sorpresa però els meus amics m'han fet saber tot seguit l'agradable visita.

Hem anat a sopar fins amb bon menjar i rebempeny i després a una la llotja on ella ha presat la nit.

Ohant de marxar cap a dormir,
 dem encalçat bona estona la ràdio
 amb molt mal programa

Dimecres, dia 30 de setembre.

Pel matí, amb la Carme i la Nati,
 ben mat a donar un tomb i a menjar
 ràpid a les vinyes properes, parlant un mica
 dament amb arribades i en particular amb
 l'emperada Carme. A l'hora de retornar
 s'ha parat a ploure i ens hem refugiats a
 una cabana propera.

Després a dinar (elles a la cuina) i ha-
 veut dinat, a fer una petita excursió a un
 derrocat castell de l'antiga vila d'Uja.
 Pel vespre altra volta a les vinyes, sopar, (a
 casa Joti) una mica de tertúlia al despatx,
 uns quants balls a casa d'elles i a dormir.

No he pogut parlar amb ella llarga estona
 a soler, només hem tingut alguns mo-
 ments d'obrisse on he pogut veure la seva
 estima vers mi ben sincera. Jo, aquesta ve-
 gada ha estat la que m'he parlat amb més
 benig de pensar-la. En sentia molt feliç al veu

costat però volia ens-ve més encara.

He intentat fer-li un petó amb un gaire insistència i no ho ha volgut; m'ha fet reflexions serenes sobre la nostra existència amb un encisament que jo admetia i ella també; però estic convençut que en el fons, ambdós ens desitgem.

A mi em sap greu; a ella també, i en canvi...

A l'anar a dormir vaig formar a inventar amb el bes i s'amagà gràciosament la cara.

Dissabte, dia 1er d'octubre, 1938.

Amb la Carme i la Joti, altra volta a la ciutadella, i a dinar a casa ocupats sempre de les animades converses a què estem acostumat ambdós quan estem junts.

Després de dinar, amb el cotxe-vela ha marxat vers Solsona de nou.

Començarem ahir en que faríem definitivament el canvi de diaris i que tot seguit em contestaria la darrera lletre meua. I avui, abans de marxar,

456
m'hi he donat dos volums nous que
contenen tot el que va d'aquest any. Ella
m'ha dit que devia ser trametria el mes
amb iguals dates de reuues.

Li he dit igualment, que, si vol, m'hi
deixaria més, però de moment, per saber
el més interessant ja m'hi ho proveu.

Desitjo ardentment saber el que dice i
pensa de mi a fi de dir-vos d'una vege-
da les nostres relacions, fent constar una
opinió més que este dispròp a el que la
crua necessitat imponi, obeir. L'extimo mas-
sa per fer el contrari i deixar-me portar pels
meus impulsos.

Ara que es fora l'empero i la voleria
tenir al meu costat; este trist i pensatiu
pensant en la seva absència i més encara
perquè m'heu criden de l'Escola de Ca-
pacitació, demà, que no la podré prendre
d'un mes.

Dimenge, dia 2 d'octubre.

Ahír Johola me va arribar l'ordre
de presentació per anar a l'Escola d'En-

tendència. Aquest motí m'hi he presentat i resulta que no comença el curs fins demà a la tarda.

Quiet, com a costum, ballarem uns estona ací, amb la Barcinina i la Lolita. La primera estosa fan amoble com sempre i potser ni no hagués vingut el seu marit durant la tarda, hi hagués hagut alguna sorpresa. L'altra és molt caire i no refiraria més ^{que} lleugerament una quantitat besa que veig demanar-li.

Després de dinar anarem a Truts on pel vespre farem un xic de ball a cà la Caterina, amb la Mariuca, Maria, Barva i l'Angelita, aquella noia que volia marxar a França i que prometé escriure'm i que ha retornat sense fer cap de les dues coses que es proposava.

Sobre la lletxa d'ell que la va fer, però no la tirà al correu perquè s'assabentà que estava amb la Mariuca. Per demostrar-m'ho diu que me la deuia.

Quies perquè veig demostrar una mica d'interès per ella, ja heu convingut

si festejarem. ¡Lluiu festiu!

Dilluns, dia 2 d' octubre.

Tóc ja a l' Escola de Capacitació de Comandaments d' Intendencia de l' Exer. cit de l' Est. Avui comença la inauguració i el curs.

Veuem com anirà.

Avui veig llegir amb dolor, al vergonyós acord de la Conferència Industri. Partida de Munic. La pobre Txecoslovàquia ha estat la víctima, concedint territoris a Alemanya i Polònia. El dret internacional ha restat molt mal parat: una escopinada al seu rostre que li fopa tot.

¿I la Societat de Nacions? ¿Des d' una vegada, organisme inútil i adiat! ¿L'únic mitjà al caprici dels quatre de Munic? ¿S'han preocupat d' Espanya aquells únics rúbels? ¿E'n preucupes tu? És l'imperi del més fort al senar, al segle XX!

Lluiu misèria humana arrossega la Terra!

A les tres, amb el capità-professor Oliver, hem fet un xic d'instrucció; després a la desfilada i obertura de curs. Amb la Banda de l'XI^è Cos i una companyia de soldats, hem marxat morosidament vers el camp de futbol on hi ha hagut recista i discursos pronunciats pel ^{de} Financ Coronel Alcázar i el Financ Coronel Gdon.

Trinitzats en discurs ha començat altra volta la desfilada i finalment un interessant partit de futbol.

Quan estava més engranat mirant la contesa, un ordenança de l'Escola m'ha portat una lletra de la banca, molt voluminosa.

Emocionat i curiós per l'agradable visita, m'he apartat un xic dels companys i l'he llegida avidament. Alguns dels seus punts són tan interessants que els rellegia varies vegades; al final he abandonat els companys i el futbol per anar seguidament a telefonar-li, car en un punt d'atenció, a pots-scriptum deia que no es trobava molt bé.

La conferència ha estat breu i concisa i plena de tendresa; la lletra és fermíssima i sincera com més es pugui demanar. Tu diria ja d'una manera clara que no deixa lloc a dubte que m'estima i que m'estimo molt, però per altra banda experimenta el dolor i instes de veure la impossibilitat d'aquesta amor i més quan veu per mitjà del meu diari, que en mi hi havia la consideració de tot el teu cas i condició. M'estimo molt però no pot obrar-me res perquè tota ella pertany a un altre.

Acabada la conferència recupero vers l'Escola a escriure-li tot seguit; en tinc gran necessitat molta; tant és així que li faig una lletra de dotze pàgines, plenes de consideració, justa compensació i estimació, estimació...

A mitjà, li pregunto l'explicació de l'únic dubte que respecte a ella em resta; aquest dubte és que tal com explica la seva infància i adolescència, amb dues veus vertaderament estimo i el trobo.

ment casual del que és avui el seu marit,
 Una primera forma de considerar-se i tractar-se
 etc., em fa sospitar que entre ells dos o al-
 menys en ella, no hi ha hagut veritable amor,
 potser més que real comprensió per part d'ell
 del problema d'ella, i inmensa considera-
 ció al mateix, tanta, que en una dona de-
 licada com és ella, la commoquè tant
 que es cregué estimar-lo.

Després d'haver escrit sobre i a les deu
 silenci.

En la cambra on dormo jo hi sou-
 nis i entre aquests me feren ambolies fo-
 rent com poy. Altres del companyys esta-
 ven inspirats i no feien més que recitar
 poesies. Ell començà a riure amb molta
 gràcia, excità la hilaritat de tots els altres
 i anaren per terra els recitadors.

Dimarts, dia 4 d'octubre.

Bon principi de classes amb guàrdia
 i aquestes. Al matí instrucció tècnica al
 pati, o gimnàs, enuorror i classes a l'aula
 primer comptabilitat pel capità-professor

Carrera, el millor de tots; després Subsistències pel capità-professor Jacot; i més però no pedagògic.

Trinides les classes a rellevar la guàrdia, diuets, guàrdia i Santes de Sagadi-ria-habilitació, Pauificació i Econòmica Política. Ocabades aquestes altra volta a la guàrdia fins demà a les vuit i després el curs normal de les classes de demà.

El treball és intens i per ara mica grada força.

Tot el dia m'he passat pensant en la Borra i la lletra darrera que m'ha trames. En continuo emociament de gratitud i tendresa quan penso en aquella frase sobretot: "Te quiero y te quiero mucho". Et dolc, dolcíssim, sí i terriblement dolc i suau el que deu després.

Dimecres, dia 5 d'octubre.

i Pobra Taxcolevàquia! tu rebel·la d'inte-
tre seu per la capitulació forçada que

li han obligat a fer els signaturs de Henric
L' ex-Ministre de l'Interior d'Anglaterra,
Duff Cooper se n' enorgueix i li diu en
plena Cambra dels Comuns al "premier"
Chamberlain.

bon dia, el bon poble anglès acusa
la rojar de la vergonya en la seva cura
per la frontera política exterior del Cap
del Govern anglès i el seu ministre respec-
tiu Lord Halifax.

Trinç el futur Mr. Eden, conservador,
antig ministre, retruça el perillós que és a
questa política de cedir als dictadors com s'ha
fet fins ara.

Chamberlain es veia fèrril assegurada la
pau desquartitzant a Txecoslovàquia. Què estat
utà! A més de la Saguera d'Espanya ha
de tenir en compte que el foc afegeït a
Txecoslovàquia no pot ésser del tot; vindrà,
vindrà que es formarà a encendre, i
després?...

El dia d'avui ha transcorregut amb les
claus novells d'ahir i dues assignatures
noves: Larutzació i Hospitets; aquesta obra.

vera per en Tardoval.

Definitivament en aquesta cursa s'hi a-
prenen força cores, alguns empíctores, però
i a preuen.

El comportament s'hi manifesta també
força i hi ha, com en tota escola, el "tante"
i el "ravi".

De riure també es fa bastant en les
faques estones de lleure.

Dijous, dia 6 d'octubre.

Pel matí dem set instrucció al Camp
de futbol de la vila i durant el dia
poc més o menys cos d'hist.

Divendres, dia 7 d'octubre.

No s'inc ganes d'escriure.

Dissabte, dia 8 d'octubre.

Escriu intensament aprofitant tots els
moments, a la Sarria. Mai havia es-
crit tant a una deuença fins ara; admet
~~had~~ ni en alguns dies de Noubrada quan
veig arribar de Lleida amb la idea

de l'Estrella.

Els reunim del dia, culloc de fer cas al Distri, els faig a ella; exposicions bel-
lant extens de la nostra vida a l'Escola
que és normal, amb molt mitofanisme i
mortal corp pel poc temps que dura el
curs. De totes maneres s'hi apreuen coses in-
teressants.

2
Diuenge dia 9 d'octubre.

Ens han deixat anar per primera
vegada als camps, en el proper riu se-
gre. Per la tarda ens han tret una clas-
se, ens han donat un paquet de tabac i una
entrada pel cinema del vespre, amb mo-
tiu d'haver-hi un petit festival.

Com remon, ha estat un dia un xic de
moreratic.

Dilluns, dia 10 d'octubre.

Dia de classes normals i seguei fone de
guàrdia.

Novent ducat ha vingut el del tam-uber
de l'aigua, portant-me un paquetet de la loma.

Bot seguit l'he obert resultant ésser mitja dotzenes de samoletes bones, un paquetet de tabac anglès i el principal motiu: una lletra, molt estesa, més de deu pàgines, i molt dolenta per les grans veritats, veritats cruels que hi diu.

M'ha encantat, m'ha indignat, m'ha encoleritat i que sé jo més! en total, però, res: tot inútil. M'ha mostrat responsabilitat en ella i en mi per no prendre en consideració les raons que exposa.

En resum dir que la nostra estima era una cosa evolucionant i fem; per això era que estem separats voldria aprofitar per variar el grau d'estima a que acabés sent arribat.

Dir que en altres circumstàncies m'hagués dubtat gens d'acceptar el meu amor; però ara... ara... què hi pot fer...?

Jo no vull saltar un criteri de finalitat a seguir perquè encara espero llegir el teu diari; llavors el sentiré i, malgrat el dolor i el sacrifici que em

perquè produir, el seguiré.

Aquesta nit en "Ealeuts" i l'Enric m'han vingut a veure; l'Enric m'ha dit per boca de la Mawlitka que havia rebut notícia de la seva llunyana família, resultant que un germà seu és caçador. En sap molt greu...

Dimarts, dia 11 d'octubre.

El deplorabile avors de Finic va fer molt més i més funestes conseqüències; la pobre Txecoslovàquia la diluïm miserablement i ara els agents nassif ja demanen reivindicacions colonials i l'Oltàcia-Lorena.

El Sr. Chamberlain és home de resolucions molt pràctiques.

Pel contrari el nostre Cap de Govern, Dr. Nequin, va dir a la Societat de Nacions que retiraria els nostres voluntaris - veritables voluntaris - internacionals i ho ha fet. Ara vindrà, invitant, una Comissió de Comprovació.

No trobaran ací els exèrcits de ruffes

o francesos com sinen els provocadors, sinó que volme aquells valents de tot el món que vingueren per ideològia, han marcat; ben a contra d'ells per xò.

Dijous, dia 13 d'octubre.

Quem feut la viaq a l'Escola d'una manera normal i sense sorpreses ni coses remarcables.

Ququem força al Corinet amb fantesies tipis de riure. Res més.

Dimecres, dia 14 d'octubre.

Arreu m'ha una festa a Agueramuet, poble del XVIII bat d'Exèrcit. Ben hi ha estat invitada l'Escola. Una festa d'entrada lliure, un poblet on hi ha forces; me que no val la pena d'anar-hi, quant més està a uns trenta quilòmetres de distància i s'hi ha d'anar amb camió. Fred, incomoditat, vent i res por. Fin. Deidemo no anar-hi i resto a escriure a la Corne, contentant-li la lletra de l'altre dia i una de nova que u'he

rebut avui fau interessant com aquells.

Dimecres dia 15 d'octubre.

Ja fem l'homenaje de la promoció:
una lletra interessant i curiosa obra del
comp any Moly.

Aquest vespre l'hem practicat tot
junt en havent acabat d'ensenyar.

Dijous, dia 16 d'octubre.

Bot de l'guardia. Havent dinat he rebut
un paquetet de la Canue amb tres lletres
a dir. El contingut del paquetet era un
boç de llengua i un bonic i el conten-
gut de la carta molt millor encara.

Decididament aquesta cosa m'entreu
de veritat; m'escriu molt i quines cartes!
plenes de tendresa, estima, consideració, etc.
A més, diu que no deixo perdre un minut
per de dir-me'l a mi; aduc li's sembla
mentida però és així; com que és vo-
lde ho diu.

Dilluns, dia 17 d'octubre.

Oroni és final del primer curs; a la
vegada comiat oficial del General Coronel
Alcázar el qual va a l'Exèrcit de l'Ebre.

Què més motiu hi ha hagut un breu
tas a l'Escola, assistent-hi el General Co-
mandant de l'Organització d'Exèrcits de
la zona catalana, Ferrnández Joróbia, el
General Coronel Galán, Cap de l'11ª batalló d'Ex-
èrcit i diversos caps i oficials d'Inten-
dença, altres oficials.

La primera impressió no era la d'un
momentatge comiat al nostre cap, era més
bé una reunió de divertiment; després
però varià i s'hi manifestà l'entusiasme
del nostre Exèrcit i el respecte als
distints habitants de Tàrragona, car es costuma
fota mena d'himnes i a peu dret preci-
sament.

Finalment hi hagué una pluja de dis-
cursos, gairebé en la seva totalitat de dictats
al General Coronel Alcázar.

Un nou cap ve a substituir-lo, és el
major i amic Ferrer, marit d'aquella
bonna Garcia de Ferralba.

Per la nit ben amat al ball.

Dimarts, dia 18 d'octubre.

He rebut una altra lletra de la bona, lamentant-se de què estigui tant dies sense rebre noves noves; em diu en una forma molt graciosa que deixa d'estimar-me mentre no rebi noves. Què dolç que és tot això! I què bona que és ella! També em manca llegir el seu diari per saber alguns detalls de la meua persona que no coneix; pel contrari estimo-me, té segur que m'estima i molt; jo també a ella també molt per xò.

Dimecres, dia 19 d'octubre.

Ara he rebut dues lletres més de la bona, ambdues molt llargues i bones, boníssimes. Defug de tot intent de contacte sexual; no obstant no val defugir del contacte espiritual i em diu que el seu cor és meu, però també el cor: materialment pertany a un altre.

al seu marit

Escriuria molt, molt, com ella o més al Diari, car ella diu que en ell sent resumir més molt més extensol; però jo no ho faig perquè no tinc temps i no vull multiritzar-me de tres maneres: escrivint a ella, al Diari i pensant-t'hi tot el dia.

Una manera li escriuria però no puc; tinc una sèrie de coses per fer abrumadores i tinc un mal humor bastant acusat que procuro dissimular.

Dijous, dia 20 d'octubre

Finí a mitja nit, he estat escrivint a la barba, des de després de sopar. Li he donat resposta a les tres lletres rebudes darrerament, d'una manera força més extensa, tant com he pogut, corresponent a la sagrada a les inestimables mostres d'afecte i d'estimació amb què em distinguir.

En una de les meves darreres lletres li demanava un digne la classe d'estimació que la unia amb el seu marit, car coneixia el procés de la seva

infància i adolescència i del principi de les seves relacions amb el seu marit, i vist el grau d'amor amb què ~~se~~ sent per ~~fora~~ mi, em fereix deduir que l'amor amb el seu espòs no fou tal, sinó una estíma, una gran estíma, si tu vols; però estíma i precisament aquesta de comprensió.

Primerament, d'una manera un aic confusa negà i refutà la meua suposició; ara, d'una manera discreta diu que quasi l'oblidà i que per tant no fou amor.

Malgrat tot, però, refuga enèrgicament tot possible contacte carnal o sexual amb mi; no pas perquè no ho desitgi si no perquè no vol traïr al seu pobre espòs que, tancat en una cel·la feminista està allà complint condemna.

Des de què em passa aquest cas amb aquesta formidable dona, que penso més amb l'indigna societat actual; tant és així que em passa moltes estones pensant en la seva reforma més justa, en una forma que hom pugui estimar a qui

veraderament estimi, sense que cap impediment ni perjudici social ni bo impedeixi.

En sandoval, es veu que en la nova visita allà a Solsona, va palesant-li la seva "estima" fingida envers mi passant l'interera d'ella. La feu parar tan inquieta i purativa que la pobre m'escriví en unes lletres desesperats d'estima envers mi, que em commouren.

Dimarts, dia 21 d'octubre

Ést el dia que tinc una lletra junt amb dues més de la Manolita per adreces-les a la Barbu. No he vingut cap ullas per fer-li arribar.

Les dues de la Manolita les hi transmet perquè ella me'n demana una que cap havia rebut perquè jo mateix li vaig dir. La meua més correcta corresponència és transmetre-li les dues.

Bonstantment em passo pensant amb ella i amb, que ja fa dos dies que no he rebut lletra, estic impacient i deni-

jos per rebre'm.

La vida d'Escola és avor furt i que s'acabi prompte; sort que malagueu pocs dies.

Avor ja'm, abans de dinar veig al riu Segura amb alguns camps que tenen farruca; jo ho aproveito per prendre a diari un bon bany i fer gimnàs.

Dinsobe, dia 22 d'octubre.

Avor no he vist ningú ni de persona ni de Prats; llàstima perquè la lletra d'ahir per transmetre a la Barne no ho he pogut fer i el meu denig ha augmentat per saber noves noves. Tencem d'hi demà entre el tanc-cuber o la camiseteta, que fer-li arribar.

Avor sentint cada dia més la necessitat d'acabar això i revindre la Barne, així com també revindre l'acubient d'abans o bé un altre de més lleure i al costat d'ella precisament.

La la deca amb la qual, sense luxúria, he pensat més i penso per posseir-la;

només pensant. t'hi ja em sento felís,
i, repetides, no per luxúria pura sinó
que per primera vegada trobo en ella
atracció espiritual i normal altra, com
que fins ara no, havia succeït amb
cap dona, car ^m amb les altres només
sentia una de les dues essències.

I pensar que ambdues poden res-
faran insatisfetes per manca de compa-
ració!

Aprofitant un moment, ara, vull ter-
nar a escriure-li.

Dimenge, dia 23 d'octubre.

Es comencen a entreveure els propers e-
xàmens de fi de curs; fins ara, d'alguns
pel que d'ihen, els professors sembla donen
bastants facilitats.

Finalitzat el curs i quan tingui més
temps voldria parlar un xic sobre aquesta
Escola, els professors, els companys, car és
interessant. No obstant per ara no diré
res, car no em veiga.

Ha vingut en Rubió de Solsona al qual

he donat el paquetet per la Carre. Et més a més, amb li he fet una altra lletra. I jo reuse cop d'ella.

Dilluns, dia 27 d'octubre.

Acabo de rebre una magnífica elegancíssima nca, de la Carre, acompanyada de la còpia que, pel que es dedueix ha triat a en Salvador per tal d'aparar a l'anaraja amb mi, en lloc de Frats. Com bé em refereu les dues lletres de la Novolita i no em dire res més.

Pel que es veu no ha tingut temps d'escrivir'm i solament em transmet el que "pot".

Quina alegria! i quina desil.lusió! Alegria per la grata sorpresa, desil.lusió per no haver-me incluit una lletra ben bona; però es veu clar que no ha tingut temps i això és un censol' a manca d'altre.

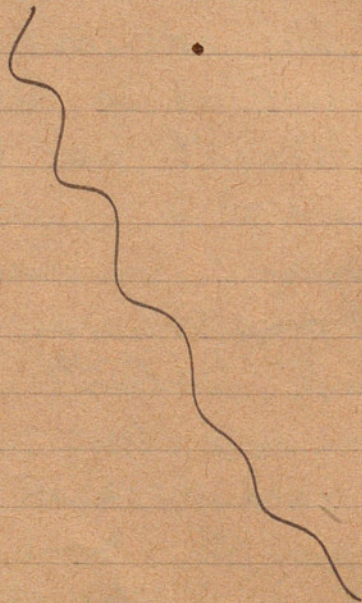
Volatria que aquestes lletres diguessin tot el que no tinc temps per dir, o sia, el comentari formidable, en defecte de

478

ro que niquin ser ben expressives a-
questes ratlles concises.

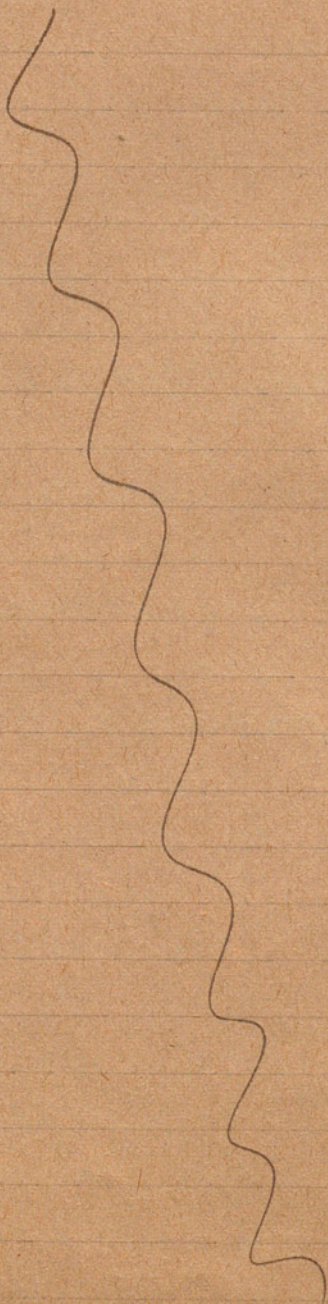
Dijous, dia 27 d'octubre 1938

Abans d'ahir vaig estar tot el dia
al llit. Ahir no tingué ganes d'escriu-
re res. Vaig rebre dos pleucòsts de la
Carme; tingué lletre lamentant-se que
no l'escrigué més. A mi em passa
igual...

Fuell inutilitzat per di-
ferència en el càlcul de les
pàgines que mancaven copiar
i que corresponien al període
del curs a l'Escola de Co-
mandaments d'Intendència.

480

Dimecres, dia 20 de gener del 1939.

Forcem a escriure l'el Diari. 'L'ú' aco-
sentat! i Prop de tres mesos sense un con-
venció una sala rotlla! Motins? Mells;
Variats i importants, tan importants que
un d'ells estigui ben a punt de no
deixar-me, entre d'altres coses que hauré
acostumat a fer en aquest món de
meses, escriure mai més en el Diari.

Des del darrer concert que resta es-
crit, millor dit copiat, heu passat coses
dintre l'obrer redós de la meua exis-
tència molt transcendents.

Dic copiat el darrer concert per-
què degut a haver deixat ^{apartat} l'original a
la Carme perquè el llegís, edig anys
anotant durant l'absència de l'original,
les meves memòries a una libreta pro-
visional i que ara resta tancada.

Després doncs d'haver fuit el cert de
l'èxode ^{del} que en vaig tenir profitoros
ensenyaments, em donaren l'ine dies
de formis a Barcelona. Aquests els pot-
si admirablement bé, tant en quant

a satisfaccions materials, familiars, divertiments, etc.

Epistolat el premiss per arribar a l'Hospital, passant per Solsona, a l'efecte de veure la Carme la qual feia ja més d'un mes que no veia i les pames eren tals que durant tot el curs el seu record cada vegada més vivient m'avia acompanyant; mes a l'arribar a Solsona i quan ja tornava amb una felicitat rebuda, veig tenir una desil·lusió enorme, car ella ja havia marxat vers Prats.

Alhora aprofitant una rebuïdícia que anava a aquella vila, la motxilla mit^h marxai, però arribarem tard i ja era a dormir. Fins el dia següent no ens veiérem i poc poguérem parlar-nos: en arribar, amb més o menys desfici, procurava evitar-ho.

Aquell mateix dia (8 de novembre) em vaig anar a incorporar altra volta a Sausija en la simpàtica barrieta en rebre molt goig.

El proper jorn (9 de novembre) vaig sortir vers Folguera per tal de veure un edifici on s'havia a instal·lar el nostre Centre Cultural. Abans de marxar varem tenir la Cameta i jo una conversació molt interessant la qual d'esser a entendre que entre ella i jo podia haver-hi una intel·ligència sexual per símbols desitjada amb més o menys discreció. Repetisco que la veia venir amb il·lusió, car era una dona jove, bonica, esvelta i d'una simpatia extraordinaria.

El dicar ^{amb} que va tenir la gentileria de considerar-me fer una demostració política de que no li era desplaent. A mi tampoc me'n era; molt al contrari: em divertia extraordinàriament i ara més d'un cop sento no haver pogut tornar a veure-la.

A l'arribar a Folguera ferem la tasca, vaig veure dret companys de presons facciosos com fortificavel·ls i emprengueren el retorn.

Est boixant vers la plana vaig
 anar notant que tenia fred i que
 el cos començava en principi de febre.
 Quan arribarem a Gos el fred va molt
 manifest i la calentor igual.

Al passar per Lanaija, enlloc de restar-hi
 resolt que continuem fins Peats, com en
 l'austral m'estava esperant i així fou
~~com~~ a l'arribar-hi el termòmetre mar-
 cava trenta-nou de temperatura.

Així començà una malaltia que
 arribà a ésser molt greu, emut inte-
 ressant notar que fins aquella mateixa
 tarda em vaig trobar en circumstàn-
 cies moltíssimes de solit. La Cometa de
 Lanaija ho podria dir, com aquell ma-
 teix dia, abans de dinar em digué que
 en cas de malaltia, ella seria la meua
 infermera; llavors em trobava magnífi-
 cament bé i "no obstant - vaig dir - si
 tant bé ~~estava~~ de tenir cura de mi, de-
 mia estaré malalt." I fatal destí: pau ve-
 ritat; ara que el curs es reanuncia a
 Peats i no pagueu ésser-ho.

Començà la molòlta per un senzill
 cop d'aire, traduït-se després en una
 amigdalitis. Aquest procés durà uns tres
 o quatre dies, presentant-se en el curs sense
 complicació amb enverinament dels
 glòbuls rojos de la sang a causa prei-
 parment de l'amigdalitis mal guarida.
 Moriren una quantitat tan gran de
 glòbuls que arribà al més del doble
 del que s'acostuma a ferbre més.

Aquesta complicació no fou entesa
 per bé o un mètge feixista anomenat
 Mascaro no la volgué entendre, amb
 intenció potser d'odi o sabotatge; el
 cas és que arribà a tal grau la grave-
 tat de la molòlta que tots els mèd-
 ces no creien en la seva solució,
 al·ludint com argument que del cas
 meu, quin diagnostic definitiu ha estat
 una septicèmia estreptocòcica, se'n
 solera un 10 per cent.

Malgrat tot i gràcies al voliol con-
 curs del meu bon amic mètge, capi-
 tà Vilanova, segon cap de sanitat de l'XI Cos.

quina visita vaig sollicitar-li quan ja portava més de vint dies malalt, al aconseguir salvar-me. Però tant d'interès de la seva intervenció i el preocupà tant per mi que jo m'estic immensament, immensament agraït, i a ell mai podré amb el meu agraiment compensar-li la quantitat enorme d'interès, actiu i vertadera estima de company primer i magnífic amic després que per mi amb desinteressada obsequiositat heu deservot.

Amic Vicens, un famós proverbí molí diu que la gratitud és la primera virtut; no ho he oblidat ni ho oblidaré mai!

Quan ell ho cregué oportú m'autoritza per evaguar-me vers Maurea, cosa que volien fer amb manifesta impaciència els metges de l'Hospital per la por i el desprestigi que causava si fatalment hagués deixat d'existir en ell. Jo m'hi negava rotundament

a no ésser que el consell simplicitat d'el
 Vilaseca i quan aquest se ho digué
 no hi veig tenir res a objectar-li:
 estava ja fora de perill i així fou,
 per a Maurena no hi hagué com-
 plicacions i el més curiós és que
 el doctor d'altre s'equivocà com el
 de Pratt i em tractà a base de
 tifúidea. Potria aquesta nova errada
 les meves forces físiques resistir el
 fortíssim embat de la malaltia i
 la veu. I sub l'alta com a
 tifúdic vaig retornar a Pratt el
 dia 4 de gener carrent; el dia 10
 del mateix mes es compliren els
 dos mesos de lluita contra la ma-
 laltia, presentant-se en aquesta data for-
 cament veu. En tot resten encara
 ra creu de moltes reminiscències que
 regarden el propi Vilaseca són sense im-
 portància.

Ara, informat ja a gran tret el
 curs de la meua malaltia, cal, més
 d'absoluta necessitat fer l'elecció o mi-

Mer justícia íntima a les grans amigues.
 tott que requiren el curs; donnes amb
 un interès tan gran que no es podrà
 possible traduir-ho en lletres, els manys
 equívocament literaris, l'art que pugui
 fer i la destresa en combinar lletres
 i mots, no bastaran, n'estic segur:
 l'altruisme, l'abnegació, l'interès, els sen-
 timents que obraren, variats i diversos
 no es poden copiar per un temps
 de tan poca personalitat com el
 meu. Així i tot ho intentaré; es una
 confessió a mi mateix que no puc
 eludir.

A part de la meua amantíssima
 mare i també pare quin maternal
 interès no cal descriure per la molta
 quantitat d'estima materna i paterna
 que hi ha, així com magisterial, gigan-
 tesca, sublim, la figura d'una dona
 excepcional, extraordinària ja feresca
 coneguda en les pàgines d'aquest Dia-
 ri i que m'es molt grat tornar
 a escriure una vegada més el seu

nom: *Carum Cichura Oceanica*.

Aquesta dona la qual no col oblidar
que malgrat la seva condició de casada
i fillada, m'estima molt intensament i
vol dir que jo li correspon amb la matei-
xa plenitud, es porta amb mi meravella-
rament bé, tan bé que no sé expres-
sar-ho.

Des del primer moment es derivà per
complacència i tenir una de mi amb
el màxim interès; i a veure que la me-
ua malaltia nauava agrujant aquell
interès ja màxim enfora auava en
augment, fins a tal grau però que
no parà tots els ideus que de la meua
estimadíssima amistat podia esperar.

Totes les hores que la tania li deixo-
ra dir-me me les dedicava a mi i les
elles no venia més que la que jo
de vegades a sopar, car estimant-me
com m'estimava refreg terriblement
al seu costat a mi gran. Mes incansable
com era continuava prodigant-me tanta
quantitat d'atencions i de bones que

com he dit abans, no hi com palmar. ho
 a ella veig intentar fer-ho per mitjà
 d'un cert inoportuni però argument
 es descapollava tota unes excels iden-
 tiques a les sideremides entre ella i jo
 durant la molèstia i quins protegenis-
 tes eren, de fet, ella i jo.

Quan m'evacuava a Mowera, el co-
 miat no feu tot; no hagués pogut
 ésser. I quon ja estava allà, quins in-
 terès i quins atencions a distància! Fou-
 fet que es considerà opus al no corres-
 pondre-li com deriv. Recorre que tingué
 una miqueta de raó; les nerves raons,
 però eren força lògiques.

El dia d'aquest motiu mes veig
 retornar a Prot, on ja, gairebé s'ha
 blet del tot, feia la convalescència.

Durant aquest interval i fins la res-
 tida de Prot, ella continuà desenvolupant
 la mateixa quantitat insuperable d'a-
 tencions que contínuen amb la ma-
 teixa intensitat ara, ací a solana.

Una altra dona que tingué cura de

mi amb una quantitat de paciència infinita, fou la senyora de la casa en dormia: la Pilar Muñoz. A aquesta dona tampoc mai agrairé prou el que ella feu per mi, car durant el temps que em cuidà, l'obsequia d'una persona familiar com la mare o la germana, fou magníficament substituïda per l'obsequada Pilar.

Una tercera família a la que deo el meu testimoni de preguera gratitud, és la de la Caterina, la qual tota ella em feu i desvirà per atendre'm i a mi, quan em volien evasuar, ells, malgrat els caràcters de la meua molèstia, es brindaren espontàniament per portar-me a casa seva.

Molts i molts més s'interessaren repetidament per mi. Cosa seria massa llarg enumerar-los i és gairebé requer que me n'oblidaria alguns d'importants.

Per acabar doncs, només cal dir que jo hauria haver-hi a l'Hospital molta gent nova, les amistats van respondre mancomunament; des del Cap de Santitat fins al darrer concegut meu. A tots ells el meu agraiment i la meua consideració.

Dilluns, dia 20 de gener del 1939.

El darrer comentari fou llarg i no pot escrit tot en un dia; devia de dir que el deridixen. Causel? Aquesta vegada la guerra.

De solsona i seguit a una bàrbara ofensiva feixista per apoderar-se de Catalunya, marxarem a Berga i d'allí a ci: Barredà en pel que es veu, prompte també "feixisme".

Estem sofrint la més terrible de les ofensives feixistes i correm encara camí en els temps d'Orago. D'una cosa heu trist, avui, no me'n veuen parlar de portar-me. Potser un altre dia...

En quant a successos particulars
 sé que en fins, gaudel: En primer
 lloc la unió de Barcelona en poder
 dels rebels, en situació en el pla d'ha-
 ver perdut la llar i potser més d'alg.
 que familiar. Estic molt impocient
 per saber què com, mes no sé
 ni en una cosa possible.

Les meves relacions amb la Cap.
 me venen continuant i a solsona
 franqueres ja me veia distint, car
 me dia veure la als llavis per
 primera vegada. La cosa fou molt
 emocionant i a ella li robé molt
 greu pel que hi havia de separable
 entre ambdó; a mes, estava que
 eren els veus llavis masculins que
 es juntaven amb els seus; els primers
 foren els del seu marit i perdia el
 preu d'haver perdut aquest orgull.
 La cosa, però, no passà d'aquí: me
 xic d'enumerament i preu i al veure
 o tercer dia ja la tornava a veure
 al costre.

A Berga donarem al Poble i una
 nit es repetí una escena semblant
 a la de Solsona; millor encara. Es
 tornà a enfadar però igualment pos-
 rà quan precisament aquell dia era
 el cinquè aniversari del seu esta-
 ment i amb aital motiu vaig
 adreçar-li unes lletres de salutació
 i expressa pels meus afectes sentimentals
 i materials, i el reconciliarem.

Un tercer cas a Borredà, d'hivern
 quise emigrar; el més intent i feliç.

No hi arribaré a posseir-la; m'ha
 gradaria molt, però en defugo a
 la vegada per que l'estimo massa
 i la seva condició em fa ésser molt
 mesurat.

El que sí sé és que ella me ha donat
 prova d'una eterna inmutabilitat, i
 la seva repetida condició la prova
 de fer-me feliç del tot.

Aquest moti, com d'hivern, he anat
 a veure aquella Masia que encara

i que es va acabar quan l'incident de Solana. La sobra està moletta i potser de tifus.

Havent dit a en Joan a cercar el ~~Diari~~ de la Carme, a la qual havia dit que d'ara en no passava per entrepassar-me l'ella, com venia fent fa uns dies, s'ha excusat amb la moletta, puix clar ha perdut.

Heu restat un xic enfadats a conseqüència de l'incident i per aquest motiu en tota la tarda no m'he apropiat al Tobi. Ella ho ha notat tot seguit i ha pujat diverses vegades a l'Oficina. Li escapava el riure al veure'm a un ton seriós.

Després de sopar i al preguntar-li a la Mariquita bruna si tenia fet el llet i ha hagut un moment d'incertesa. Però ella també hi era, tots tres hem anat a la cambra i allí s'ha presentat el motiu de la reconciliació. Heu, però, ja m'havia traïent un envelopet dot amb meves lletres lacrimiques que deien:

"Estàs muy enfadado?" Jo li contesté:

"La puedes figurártelo. Es verdad ni tengo razón o no."

Y llavors, pel que es dedueix, ella va escriure'm una breu de lletres ducant-me la raó i reconeixent que la causa en tenia el Diari, car n'obaria ella creia que podig demor-me'l i continuar convivint amb mi, ara, sorpresa de l'ocorregut i dels sentiments oberts, diu que no podria viure a la meua casa sense correr el risc d'entregar-hi'm tota i com que per altra banda, això, moralment, no pot fer-ho, espera a complir la seva funció la qual s'ha de d'acomiadar definitivament de mi.

Diu la cambra hi estiguérem una gran estona esperant que la Mariolita trobés, la qual cosa donà motiu a una dolça reconciliació acompanyada de besos i abraçades prodigats amb espontàniq manifestació d'un sa sentiment.

Dimarts, dia 21 de gener.

Matinet, matinet he marxat a cercar un local per tal d'instal·lar el magatzem i oficines d'Administració.

He herregut cent-quaranta-un quilòmetres i a Puig-Alt de fer l'he trobat.

El trajecte ha estat interessant i bellíssim per el paisatge d'aquesta contrada des més en l'anterior qualificatiu.

A l'arribar de nou a Borrudà s'ha començat a carregar tot seguit el material, marxant també part del personal i entre aquests, la meua Comue.

El viatge ha estat molt emotiu i afectuós: estretes abraçades i carugolats besos d'ambdós.

En l'arribada que ha intentat i reintentat repetidament fer-se amic d'ella demanant l'ajuda de que jo fos indiscutiblement el preferit, i davant els fracassos i refracsos que ha tingut, no volia per avançar quin material sinó adreçar per més en la convenció d'un senzillíssim amic, ahir, manifesta, ridi-

entament, una vegada més, la meua
 enveja, estèril i inútil, amb mo-
 tiv d'haver arribat tard ella a la
 partida de l'ambulància; i sobre mi a
 missa a mi dient que ~~la~~ l'acomia-
 daria. Pobre enveja i gelós! I no sap
 ell el propòsit ~~meu~~ d'ella i men
 de fugir de l'Hospital per^{que} no veïqui
 entre un home que no mereixen
 altre qualificatiu que despreciable, car
 ell, en aquest sentit és el que més; pe-
 rò m'hi han encara d'altres que no
 han acceptat el seu fracàs i eliminat
 l'enveja maliciosa fins el grau de
 difamar una dona que abans haurien
 reconegut com la més admirable.

Dimecres, dia 1er de febrer 1939

Aquest matí l'he dedicat a ordenar la
 meua correspondència tant ha endarre-
 rida i a fer la diària visita a la
 Manolita, la rossa, la qual continua
 malalta igual.

La tarda ha transcourgut fent el sol

a la porta del Rebost en un dia magnífic, però excessivament obscurit.

La manca de la Borau l'he notada molt; menys mal que m'ocurrà bé per amor-me acostumat a l'absència seva malgrat que la meua estima vers ella és superior a la que troppi pogut sentir per cap altra dona. Però no cal oblidar i no oblidó que no la puc fer meua del tot encara que esperitualmente em correspongui; vaig arribar massa tard a la seva començança i al seu cor, si bé, crec, fins que no llegessi el meu Diari o tingui més arguments, que del meu marit no m'ha arribat a estar enamorada mai; fan tot una gran comprensió, si es vol, una gran estima, però no un gran amor.

Ben cap l'orgull i l'alegria d'haver trobat una dona que seria capaç de fer-me feliç; mes he tingut la sort de trobar-la tard i en aquesta societat, moralment, no tinc altre

reunir que conformar-me. L'esperan-
ça meua i també d'ella és de
què algun dia en trobi una altra
que, com ella, em comprengui i
em sapiga fer felis, com no dubto
ella ho hagués fet.

En el viatge d'ahir vaig intentar
saber quelcom sobre els meus germans
Pere i Delfí, però no em fou possible.
Continuo, doncs, sense saber res de
ningú de casa i això ja em co-
mença d'escannar, sobretot pel
de cara precisament, car em temo que
si el pare i l'Antoni hi restaren
que no els hi-haurà anat molt
bé i si pel contrari en marxaren,
ja n'hagués pogut rebre notícies.

Dijous, dia 2 de febrer.

Hòie de nou a Puig-Alt de Ter on hi
funcionen les ofícines d'Administració, el Ma-
gatzem i el Robí. Hi ha el projecte de
permutar-hi fins que es resolgui defini-
tívament l'emplaçament de l'Hospital.

Ací ja hi havia la Germe, la qual ja
 he vist en vista de senzill salutament;
 la presència d'altres dames no m'ha per-
 més dir-li res interessant.

L'interessant és, i ara ho recordo, que
 quan jo li sol·licitava un bes, ella me'l
 negava categòricament, feut-me constar,
 però, que quan vinguis l'hora del
 nostre coniat definitiu, llavors, farà ella
 que me'l donaria a mi.

Després d'això vingué l'escena primera
 de Solsona i allí restà, més tard, ja
 em berava al port, després a les galtes
 i d'ací no heu passat.

Encara ara gran desitjos de tenir al meu
 damunt la nova cara per besar-la jo
 almenys si ella no vol fer-ho a mi.
 Temem si sense ferir massa l'enveja i la
 gelosia d'en Susolval, aconseguixo estar
 uns moments addicte amb ella. No cal
 oblidar que la susolva enveja es mani-
 festa en sentit augmentat.

Dinabte, 4 de febrer.

Ahí vaig anar a visitar i reunir-
tras els Equips Jurídic del sector
sud del nostre C. de L. i a l'hora fer
la retirada a l'Alpen de l'Equip
que havia restat a Barreda.

Aquí he ministrat a Ripoll, pel
matí i a la tarda heu anat amb
en Sandoval a la Jefatura d'Inten-
dència per tal de veure el Cop. No
m'era. Abans ell, morrà a Camp-
rodó a liquidar.

Mentre ha estat fora i després de
dinar he anat a casa la Barrene i
passar l'estona. Hi havia la Maccadi-
ja, Lema, la qual, com que no
havia dormit la nit passada, tenia
molta son. Jo m'he tirat sobre el
llit que ja m'havia la Barrene i
heu començat a parlar, després a
betar i a l'últim, sense m'penyar-
ho, m'he anat apropant a ella fins
el punt que quasi m'he posat per
enter al seu damunt. Així unit als

naturalment besot ha fet que la sexualitat
s'excités de tal manera que a la poca
estona i emmig d'un gaig deliciós, feu-
gués una ejaculació abundant.

Per la forma de comportar-se ella, pel
moniment, etc. gairebé estic segur
que també tingué el seu espasme;
no obstant, ho dissimulà molt bé, es
desfeu de mi i em feu notar que
no volia tornar més a la seva cam-
bra aquesta condició, però, no la
impedí pas amb nostra energia.

Abans de tot això i en la plàstica
sostinguda m'havia dit que nisi,
nisi s'entrepria a un altre home
que no fos el seu marit, encara que ha-
gués de sofrir i fer els majors sacrifi-
cis que en aquest sentit es pot exigir
d'una dona.

Encce molt bé que abans quan digué
això ho sentia plenament i tenia el
ferme propòsit de complir-ho, mes, tan-
bé deia abans que morís el seu ma-
rit havia besot els seus llavis i arq

Jà som dos. Pater, i això no val dir
 pot que ho fagi, ni coneixiessim en-
 cara molt temps junts, vindria un
 dia que el meu deure d'espera seria
 vençut per l'estima que em té i
 malgrat el ferm propòsit, es deixaria
 que jo la posseís plenament;
 contra la seva voluntat - segur-
 contra la meua - segurament - però
 amb l'ardent desig d'auolòl; ben
 començant.

Començarem també a parlar del nou
 volum Diari meu que es registra a
 deixar-me fins que no s'acomiadi de
 fins i totament de mi. Diré que ho he feu-
 rat molt, molt en intents complir
 la paraula donada, però n'he fet
 ara al lloc que no tindria valor
 per tornar-me a parlar. Malgrat això
 no puc en deixar incumplit el meu
 compromís, met quan sigui casu
 divergent al meu no dubta en fer-
 ho.

En resum es deixa veure que té

per que jo al llegir els seus detalls
i flapses les ataquí i que d'aquesta
manera perdi el meu orçull d'espòsa
fidel. No en tinc el més mínim
propòsit; ans al contrari penso espec-
tar-la més i per tant a cada ne-
gativa seva augmenta el meu
intrigant interès per llegir-la tal
com és.

Ara, la guerra, que en està ju-
gant un despitós reversol, sembla
que vol acabar amb el pecquet de
Catalunya que en resta i segurament
ho aconseguirà, en què cal, en
vurem obligats, si podem, a passar la
frontera vers França i si la lluita
continua, a anar a l'altra banda
de la nostra Espanya a continuar
la guerra.

Sobre aquest tema tan trist i
dolorós per mi, no en vull parlar.
Seria tan llarg, si ho fes, que el meu
dolor i inquietant i no este, a més,
en condicions d'escriure tal se que

caldrà per sincerar la meua pla-
ma a mi mateix.

Aquest dolor, com el de la persona
de la família, intentaré superar-lo
o bé ofegar-lo circumstancialment
dint el meu propi sentimentalisme.

Diumenge, dia 5 de febrer.

Un diumenge sense pena ni plània;
amb més pena per altra cosa per
la marxa frenada de la guerra.

En aquest poble de Puig-Alt de Per
s'hi està molt bé i s'hi estaria mi-
llor si s'hi emmic volgués.

Mengen en una casa prop del
Magatzem, parant de l'electricista Albert
Julian, al "Kispa", un bon l'moment
entre moltes. En fan la "tea"
dues "permanes" ben simpàtiques
parents del resultat "Kispa" i el pis
és espaiós i confortable.

En una paraula; el poble i les con-
dicions són bones per permocar-li
més temps del que no dubto hi es-

Tarem, car tot fa preveure que al
 pas d'ara i si no hi ha una reac-
 ció, aviat estarà tota Catalunya en
 poder dels feixistes i els catalans
 que puguen fugir-ne, per no voler
 viure amb ells, hauran d'anar
 a plorar el nostre infortuni i la
 nostra dissort en terres estranyes, amb
 les conseqüents penalitats que tot això
 comporta; mes preferisco cent mil vegades
 més aviat emigrar a viure en un
 país tranquil·lit pel feixisme.

Continuen passant dies i no sé res
 del parader de ningú de la meua
 família. M'han sols he pogut saber
 notícies dels germans Pere i Delfí;
 en demàree però, em digueren que
 algú de l'Hospital n'havia vist un,
 si bé no sé ni qui és ni l'on l'ha
 vist.

Dimecres, dia 23 de febrer, 1939

Escriu ja des de França; fa dotze dies
 que hi sou. Acompanyem en una tenda

de campanya en les immediacions del
poble de la Catalunya francesa, de Prats-
de-Mollo.

Des del darrer comentari que resta es-
crit ja només vaig dormir cinc dies
en l'alt i ja no l'he vist més.

De Puig-Alt de Ter on vam restar-hi fins
el dia 7 ó 8 d'aquest mes, marxarem a
Camporodó on hi havia encara Hospi-
tal. Dos dies després partirem vers el d'ar-
rer poble franc català de la frontera amb
la veïna República de França, anomen-
ant Mollo i d'allí, al dia següent, a
la mateixa línia fronterera, ens ocupà-
rem al ras dos o tres dies i al cap
d'aquests, com a cap de les forces d'In-
fàndencia de l'Hospital vaig passar la
frontera per entrar a refugiarme en
territori francès on en les immedia-
cions ja dites estem fent la vida de
concentrats.

Durant aquest espai de temps
han ocorregut fets particulars molt
interessants i importants sobretot en

la consaluda Carme.

Després del famós fet de Puig-alt de
Eser, allí no ocerreguem res més important
~~honorífic~~, parlàrem i riquèrem en
abundància i quan dos o tres dies
després marxà primer ella a Cambro-
dó, no ens acompanyàrem tampoc car
aquella mateixa nit la resta dels
que quedàrem a Puig-alt vam anar
a dormir a aquell joliu poble.

Ella marxà amb certa recança de
no tornar-nos a veure més o molt tard
i quan aquella mateixa nit aparegué-
rem a Cambródó, ~~ella~~ es féu tota
contenta i joiosa.

Els edificis de Cambródó per l'Hospi-
tal són veritablement esplèndids i ens
hi instal·làrem bé. L'òstia que durà
poc.

Per la Carme, Torib, Generosa i
Manelita habilitàrem una magnífica
cambra, en la qual la Carme hi
bossà un dia un xic indisposada.
Per aquest motiu, jo, la major part

del dia vaig passar-lo a la meua cambra on teníem a parlar extensament i en particular sobre el cas del seu Diari. La discussió s'altèria un xic i al veure que jo m'enfadava em prometé que compliria la paraula aquell mateix dia, però que devia mantenir marxa per un o dos mesos, ja que després de pensar-ho molt i molt, no es veia amb valors per continuar vivint amb mi una vegada jo rebés totes les flaqueses que sentia per mi, i més recorda que amb la meua consciència i tracte se'n anà a terra tot el costell de la seva inalterabilitat de donar a altre home que no fos el seu.

Aquests ennuviaments entre ambdós donaven ocasió a que els donés ^{compte} ~~compte~~ compte que els estimessem potser més del que respiràvem i les escenes eren veritablement emissorades i dolentíssimes. Aquesta de Castuprodó em recorden ara les de Borrada quant pel mateix mo-

ten també ent enfadàrem; llavors fou una estona inoblidable i molt impressionant que la recordo molt sovint, sobretot un dolíssim bes d'ella donat espontàniament a la gatta quan jo estava tot trist i recolzat sobre el llit.

A Cimprodo aparegueren escenes idèntiques a les de Borceda i el poder un xic més atenuades, el que féu que la reconciliació fos més dolça i més encara degut a que ella estava al llit extraordinàriament bella.

Al dia següent, al matí, férem tots dos les maletes d'ella i havent dinat paxtrem nos Malló.

Hi anava tot el personal encara de l'Hospital menys dos o tres soldats i enfadava que sortiren en un altre carrió, arribant, però, tots ells a jo anava al Katinska, la Carre en una ambulància i en Jauoval al carrió Bedford.

Juan arribarem a Malló, l'espectacle fou emocionant. Fota la carretera

estava plena de camions, cotxes, soldats a cavall i els més a peu.

Al cap de la carretera de Molis hi havia una sèrie de caps i oficials que amb molta energia fien baixar els ocupants dels cotxes i camions i immediatament els incendiar fent-los despenyar al feu del barroc.

Aquest espectacle era trist i emocióent: uns vehicles de foc es tiraven amb violència al profund desnivell fent un soroll formidable acompanyat moltes vegades a més, de l'esclat de bombes i granades de mà. I quan la nit aparegué més que una vall de destrucció i de ruïna semblava un camp immens on es rendia culte al foc o bé les tradicionals fogueres de Sant Joan en plena i compacta efervescència.

Més avant, al cap darrunt del Turisau es veia un espectacle semblant produït pels fugitius que anaven i que acompanyaven a la moterica rotlla frontenera.

La visió tenia un gran feu dramàtic i allhora bella; tenia certa sen-

blanca amb la famosa muntanya de Montjuïc.

A nosaltres ens veta gran treball convèncer els caps i oficials que incendiar-
 oren els vehicles de no fer-ho en els nos-
 tres, nos portàvem menjar per alimen-
 tar els malalts que encara hi havia
 a un Hospital d'urgència muntat a
 Mallorca. Finalment els convencérem i
 aquella nit encara la varem passar sota
 cobert en una polsera sala de la
 Casa-Ajuntament, habilitada per l'Hospi-
 tal.

La Carme i jo agafàrem les muletetes
 i a peu fregàrem fins dalt al poble. Una
 colla de muletesses estesa un mig de la
 sala varen servir per donar gran part
 del personal de l'Hospital. Sabàrem molt
 bé en companyia d'alguns soldats d'Inten-
 dència i la Maudita blanca i després a dor-
 mir.

Entre mig d'altres companyes es agita ella,
 després la farta i al costat d'aquesta jo. A
 l'aula d'adormir-nos parlàrem entusiasmat

de moltes cases interessants i més que tot de les nostres futures relacions a l'estranger, qui-
nes podries inserir molt breu com així era.
Tamp podria ocupar-se força.

De les paraules, colides i excusadores au-
reus passant necessàriament als fets, de tot un
mora que entrenant de la seva la meua via
esquerra guanya el seu magnífic i gran-
mí col, adonçant dolçament les meves veïces.
Eau deliciós contacte prolongat feu que la
sexualitat meua s'enverés fins al gran
d'ejacular sobre els llavis amb deliciós
joc.

Per altra banda semblà que la seva
sexualitat també restà alterada car de
primer actua referent les meves veïces
a les seves regions ocultes i a poc a poc
mà cedint, cedint gradualment fins al
punt que poc després de la meua el·ludida
ejacuació, amb un pretexte intel·ligent, marxà
de lloc la Sari, posant-la a la meua dreta,
de forma que restaven unides en di-
recte contacte. Llavors el seu braç esquerra
passà per sota el meu cap i coll, quedant

aire deliciósament abraçats.

Els restants membres d'ambdues entencions físiques, sobren de fet l'ullag d'amor d'aquella nit inoblidable que s'avia encoratjat rípidament (mista rípida) emmig delicíssims besos, estreteíssims abraçades, carícies abundoses, amantíssims platíes i no hi hagui ple ullag i concentració carnal de sexes perquè nit, la sola, els companys que a més de nosaltres hi dormien i circumstàncies diverses, no ho feien adient. No obstant, jo vaig tenir un somni i no menys deliciós i paradís.

Quan aparegué el nou dia, el "Esclent" formà una expedició tal com havíem preparat la jornada anterior: Totes les dones i el simpàtic "Qui" marxaren vers la Frontera on allà ens esperaven que nosaltres hi arribàvem aquella mateixa tarda.

L'ocurrí per veure i breu, car sabia que aquella mateixa tarda al dia següent ens retrobaríem i més encara que havíem dit repetides vegades que si no fos per mi, ja havia decidit restar

a Esporanga varies vegades, sobretot des de què es presentà el dilemne dramàtic de solena amb la seva jove filla Felici.

Nosaltres restarem a Heli fins a la tarda, unseient després amb la camioneta Ford fora camí de la Frontera.

En la susdita camioneta hi havia algunes cures de malaltia i gairebé tot el personal masculí d'Intendència, uetra també algun més de sanitat.

Poc abans d'arribar a la rodalla fronterera, un sanitari ens deturà degut a que l'accés de vehicles ja no era permès més enllà d'aquí. Així i tot, després d'una estona s'aconseguí fer passar el camió i finalment es deturà allí on realment no es podia passar més: a pocs metres de la veïna República.

Allí trobarem acompanyades les dones, el Xispa, l'Oni, etc. Jo hi escribí al consell d'una magnífica lletre junt amb el "Folletó". Aquell dia la Granja estava presa lassa-da i trostota degut a les intemperàncies

i vicissituds d'aquell estat, quin recorregut
havia estat pensat, incidentalment i adreçat un petit
accident sense importància; tot això unit a
la pensada corraça que representa l'estapida
Dorotea, la qual no pogué pas caminar
fot el trajecte.

Aquella mateixa tarda vaig intentar re-
dur el meu imprescindible equipatge, mal les
coses van ja tan precis que per allargar
pel, vaig limitar-me a creuar per primera
vegada, les lletres particulars adreçades a mi.
Entre les quals n'hi havia quatre o cinc de la
Manolita, la Rosa, la Lluïsa Llag, germans Antoni,
Pere, Delfi, pare; amics Francesc Torner, Luciano,
Samboral, Ollé, Duesos, Manuel Martínez, etc. etc.
Solament es salvaren de la creua les de la
Carme, les quals continuen amb mi.

Embé vaig creuar i no amb recança,
fot els apunts del curs de l'Escola d'Oficials
d'Intendència. Al mateix temps, alguns do-
cuments sense importància, guardant inte-
gres tot els carrets i documents interessants.
La nota més curta d'aquella jornada
sou la d'arribada pel destament d'Intendència

de l'Hospital, el qual, motivat per una por infundada de que els francesos altra volta Catalunya endins, decidiren marxar a França sense esperances q nosaltres.

A mi personal i q mi me semblà molt malament aquella acció, tant més quan nosaltres els hi havíem donat sempre un tracte més de compresos que de superiors, car menjàvem i dormíem junts entre altres moltes coses.

Però la Providència els hi jugà una mala passada, car a l'aurar a guanyar la veïna República els Carabins els deturaren i com que no pogueren atlegar que passaven sota tota la Unitat, els detingueren a fi de conduir-los venen a càstic a Infanteria.

El mort que passaren fou enorme. D'entre tots pogueren escapar-se de la detecció uns quants, i precisament els més curats foren els que s'emportaren. Al dia següent, però, com que la Unitat a Catalunya era fideda els alliberaren.

D'entre tots, l'únic que sincerament s'arrepentí de la mala acció, fou un

soldat encarnant Joan Llorens Davis, alt i gros com un "Gigant", barbut i a costa cobal. Cal fou el seu pensament que plorà desesperadament i la Carme que ho veié, se li enterrí el cor i em féu pregar a mi que li tornés a donar la categoria de company.

El xicot demostrà després que havia estat induït i emi encara (27-2-39) resta amb moralitat, essent l'únic del sudit destacament.

Aquella nit, construïrem una tenda de campanya i sota ella la passarem els següents: (amboral) "General" (és un company lleu del primer), "Calent", Ori, Pere Orias i jo ~~amb~~ hores; i la Carme filleta, Manolita, bruna; Estrella Vais, Carme Orias, Generosa Sam i la "Marta" de Douet.

Jo veig dormir de nou al costat de la Carme i sa filleta. Aquella nit em veig portar com una bèstia i quina actitud em censurà al dia proper ella i per veig censurà durament jo: "Vig per d'haver extremadament luxuriós i egoista."

Ella se'n féu veult i senti més encara la meua actitud bel que m'estimava i es dolia de la meua poca delicadesa.

Sincerament penedit li vaig demanar perdó que em sorgia, sollicitant-li jo, llavors, ocasió per veure no menys sincera rehabilitació i reivindicació d'aquell comportament indegut.

L'ocasió es presentà aquella mateixa nit durant la qual em vaig comportar amb el degut respecte a la seva condició de dona casada i rendint culte a la seva estirpa per mi i jo per ella. D'aquesta farsa la nit fou molt més, però molt més bella i interessant, en quina vegada l'impressió dels sentiments espirituals superaria en molt les delícies carnals de la bestialitat.

El dia aprovà aquella conducta i em reivindicà novament amb amorosos braços.

El proper dia fou quan hom decidí que les dones i el Dintament d'Intendència haurien ja, oficialment la Fractura.

La Coma es veia impotent per temor a suspendre una nova creença, a peu, per terres franceses, amb l'equipatge i la suite, la qual no podia caminar pas molt. Així i el fet de ^{no} marxar jo amb ella, la

per un camí més impòsit fins a tal punt que
 decidí tornar a Hollà i restar a Espanya. (No
 sé si ho hauria realitzat; suposo que no. No obvi-
 tant un veig veure en la necessitat d'ajudar-la
 i decidí marcar amb el Grup, en quins cas
 se'm nomenaria Cap del mateix.

L'acomiadament a Espanya fou senzill però
 molt emocionant i dramàtic: Veig formar les
 forces en l'aula de a dos i el Comissari Oracil
 els hi dirigí un motl que foren escoltats amb
 molta atenció. A la fi es victorejà a Espanya
 a l'Exèrcit Popular i a França rebel·lions.

Jo veritablement decebut per l'emoció veig
 evolucionar senzillament el Grup i embregué
 les mans, no sentí alguns haver utremguit,
 ells, personalment, les mans d'alguns d'ells
 i cap. Jo, motivat per l'emoció d'encara,
 no em recordava d'acomiar-me de tan-
 gè i el bon amic i cap de puntal, Vilas,
 m'ho feu notar. Llavors, em abraçàren
 fortament i em munnicàren el nostre desig
 de unitat per l'Autifexisme allé au sigui.
 Seguidament m'abraçà d'altres i empecs per
 les llegrimes i el dolor, tota embrogada

la gorja, vaig adonar per últim vege-
da la mirada a Catalunya i emprenguí
el meu camí d'emigrant.

Aquells moments de dolor foren superiors
als que havia suport aquell nostre moti,
assistint a la partida d'una altra Unitat. Els
discursos d'alehores se'm donaren a l'ànima
i un vaig prometre no emotri-ne ni pre-
senciar-ne cap més. No vaig poquer, però, du-
dir el nostre.

Poc després d'haver travessat la frontera, des-
drem fer una parada per tal de carregar a
una mula que corria per allí i que era es-
panyola, els nostres equipatges. De rindes, ases,
cavalls, bestes i vaques n'hi havia a la fron-
tera quantitats immenses, escampades per les
muntanyes més altes d'aquell país de Pirineus
i quin espectacle era vertaderament trist.

Quan estívem a mig camí just del
primer poblet francès anomenat Poch de
Uelló i que antany formava part de les nos-
tra Catalunya, hom ens comunicà les males
condicions amb què eren allotjats els refe-
giats i ens aconsellà, a més, de restar nom.

patís per allí abans d'internar-se.

Després ho decidírem; però tot el grup recagué negat de tots els que havíem marxat i que estava compost per l'Oni, Llorens, Pedro, jo i totels les dones.

Molt aprop, doncs, de la ruta seguida, en una munta de terreny decidírem fer "camping". Com que no teníem matalassos ni fuda, a la nit les dones anaren a dormir a un taller proper, no sense gaires ganes d'acolliment per part dels pagesos d'aquella ^{casa} que per vergonya seva i de ra poca hospitalitat, obliden que fa uns dot-cents-vint-i-sis anys era catalan i parlen encara en la nostra llengua.

Els homes, pel motiu darrer, decidírem passar la nit al ref. Teníem sorgit inesperadament la protesta decidida de la Comissió que no hi estava conforme, sobretot per qui de- gust a la involuntà recentment reportada i feu constar que en passés jo la nit volia passar-la ella, negant-se per tant a anar a la masia.

Com que nosaltres ho fíem per un bé d'ella, la discussió s'acabà i aconseguírem fer-ne

posar de mal humor. Llovers la fume, com breument que ho feia per tota ella i en especial per ella, canvia d'actitud i anà a la masia, fent-me veure també d'haver-me fet posar en padat quan precisament jo en verificava per ella.

Al dia següent a aquell matí, ~~la~~ em digué que l'havia sorprès i emocionat el límit de la meua generositat i el meu sacrifici. Jo li contesti que no hi havia tal cosa sinó un mínim ajut a ella quan jo ho devia fer-ho i que per tant no hi havia cap sacrifici, que al contrari, m'era plaent.

La meua intenció que aparegué i com que no era capaç el llit immensat sota la capa del cel pels quatre gossos que hi havia, vaig proposar que l'avi anés a dormir sub ells. Aquest, de moment, acceptà; mes a l'hora d'anar-hi, no se si per por de dormir entre la fangosa o per què se repensà i decidí de passar la nit igual que l'anterior. Alhora, el més indicat era jo i vaig anar a la masia.

Obang d'adormir-me i motivat per un

incident que provocà la fúria, jo el vaig adre-
 rar alguns mots incògnits que la mare
 atonia amb singular energia, portant-se amb
 mi riuosa com usual. No cal dir, però,
 que aquella mateixa nit férem dolces paus
 i feu també una de les més bellament pas-
 sades.

Per primera vegada, vaig beure amb
 fruïda delectança el meu lletí unguífer; pri-
 mer un i després, primer tres, l'altre; però
 mit a tot això més paraules dolces, amenes,
 interessants, que feien més felis aquella nit
 d'inesborrable record.

No la vaig parir plenament o total-
 ment perquè com en les anteriors nits, no es
 presentava. El contacte de mare, com en anteriors
 nits, hi feu, potser una mica més pro-
 funditzat i amb una o dues circulacions.

Una digna la classe d'eterna que sen-
 tir per ella i ha que alhora bressava al
 seu marit. Concretament entenc que volia
 dir que l'amor era per mi, car per
 ell no havia sentit mai desig d'ésser
 posseïda. Una digna que volia que en a.

quest cas es veia de coru i estof com tot-hom, si ell la cercava evidentment que la trobava, però deis dies que no l'havia sentit, deduint que fins la meua consciència, ella es veia una dona sensiblement freda, cosa que ja no veia era.

Al meu marit, doncs, l'estima, potser molt, però la superació de l'estima, l'amor el sent per mi.

"Quantes vegades - digué - em deia el meu marit: Si algun dia tu me deixares, me consideraria el més felix de los homes, a puesto que coru esposa es la única que no he coneguda de ti. - Les meues ganes - continuà - ja hi creu de fer-lo felix del fet i des que hi veig fer molt, més el deis veu no el sentia, deduint que l'estimava, sí; però que jo era una més criat freda que sensual."

I tota la nit, gairebé, s'escorrí parlant a un d'orella l'un a l'altre amb veu baixa i sense veure.

El fet de què fos dona freda en tenir a mes proves de quan era soltera i

me'n donà exemples.

Tenia l'orgull de no haver tingut mai una relinca amb cap home; ni tan sols d'un petó, i es veia superior a les noies contemporànies que quicaven la temptació i el desig; estava segura d'ésser una esposa fidel i tenia irreductibles desitjos d'ésser-ho; no creia que mai un altre home la besés al llavis i molt menys besar ella els d'un altre home; i estava furiosament convençuda que mai, mai s'entregaria corporalment a ningú més que al seu marit. I això desher, ara; quan ja veia l'atracció envermellir començant, començadíssim que sentia tot el que deia i que tenia fermes propòsits de complir-ho; però per altra part una força misteriosa l'arrosegava, perquè o no per un altre camí, fins al punt que, poc a poc, d'un a un, anaven a Terra davant la seva pròpia sorpresa, els seus arguments, fins al punt que em prometé que em diria que si presés un

millors condicions que aquelles, es deixaria posar fotogràficament per mi. (Aquesta era la raó base del per què no em deixava el diari).

Quan aparegué la lleum del dia, ens aixecàrem i aquell matí arribarem per mitjà de nos amb motortret, en Sandoval, Gil i companyia.

Seguidament es mobilitza la "tribu" i hereu construï una tenda de campanya magnífica on hi podíem passar les nits, molts aprofitats, els catorze o quinze que constituïem el grup. Allí n'hi passàrem tres de nits i una amb una ventada terrible que ens desféu quasi del tot la tenda.

Aquestes tres nits vaig dormir igualment a l'ostat de la Carue i foren, poc més o menys, de la mateixa doni de felicitat i joia que les anteriors. L'únic que em feia estar in-tranquil era que no mengjava gaire i dormia menys, fement, per tant, que no es potés malalta, car, a més, aquella vida dura no era feta per a una dona tan femenina com ella. Així i tot, però,

ella, ho resistia no amb resignació sinó amb desgracia i àl·luc fèmia pel dia no proper de la nostra separació.

Per la meua banda, jo, també volia no arribar mai, el dia de la partida per camins divergents; no obstant, un altre sentiment, potser d'humanitat, em movia a fer els possibles per saber amb aquella situació, quies que per la mare, per la meua filleta, la qual no tenia cap culpa que la mare m'estimés a mi.

Allí dalt, entre els altres cercadors, també passàrem bones i divertides estades; sobretot, me, l'Orsi, ens fíem treure de riure amb els seus xistes i sentits graciosíssims.

El "Gendarme" venien per allí a veure si teníem alguna màquina d'escriure. Per aquest motiu i per haver l'únic, de la colla que sap escriure en veí, el francès, em vaig veure obligat a recordar-lo de nou.

Quan anava pel quart dia que portàvem allí, vingueren uns "Gendarmes" amb l'ordre de fer reunir tots els companys per aquelles rodalies. Aquella mateixa tarda ple-

gàrem veles disposats a intervenir-los als
temps de concentració que estaven prepa-
rats per la inmensa multitud que
havia passat la frontera.

El camí, ja vera prof del poble
primer de la Catalunya francesa, an-
omenat Prats de Molló, ens varem anar
informant de les condicions d'allotjament
del camp, tracte, organització, etc. de qual-
deshores eren pitjors. En vista, doncs,
de les al·ludits infernes i com que portàvem
bastant menjar, varem decidir fer un
nou acampament a les espes del poble.
Tot requit, la nombrosa "tribu": ouit ani-
mals, el personal i bagatge, es paria;
un sopar lleuger i a passar la nit al
nos l'altre.

bona és de suposar, jo, veig de veure de
nou al costat de la barba. Abeny vau
tenir una conversa interessant que seria
rolere de gran d'estima que ambdós eren
professoren. Ella me digué que sempre
nia que l'estimava molt, i bé no puc
com ~~era~~ exigia que l'estimés un home

que vertaderament. etes enamorat d'ella. Per
 una paraula: que jo l'estimava molt, més
 que no estava enamorat del tot, del tot
 d'ella.

Per part, vaig comprendre que tenia més
 por, abans vaig considerar el per què,
 jo, malgrat estar enamorat d'ella, no em
 comportava com a tal, vertaderament. Molt
 senzill: el considerar per amor a ella i
 per respecte al seu marit i als seus fills
 que no hi feien cap culpa, que no m'era
 possible fer-me-la legalment nova i per
 tant, quan m'era més orinament, intentava
 reduir ~~o~~ acostumar el meu si a què
 aquell amor era impossible. I no sé si
 qualsevol altre o el meu propi cas, ha-
 gués estat capaç d'estimar tant una do-
 na ~~o~~ ella mateixa en les condicions
 meves.

Reconegué o almenys rectificà el concep-
 te que dedicava per entrar a ella una
 vida que dins la moral de la societat
 actual no li pertonyia. Jo, però, volia
 dir, que si debia acabar aquí, era així

primers d'una dona que fa per mi i que
no ve ni en el curs de la meua existen-
cia en trobarei una altra que me la fa-
gi tan felis.

Elle també ho compreu i m'ha dit més
d'una vegada que desitjaria veure un casat,
encara que li seria molt dolorós, mes bé
casat i bé felis i amb una dona que
veraderament sigui dona. "En aquest cas -
em digué - tindré un consol que el que
no he pogut ésser jo per tu, ho sigui una
altra que s'ho mereixi".

Tot que li sap greu, molt greu i òh que rest
gelosia, és que peroli el temps i em molles-
ti amb dones que no valen la pena, com
per exemple passava a l'Hospital. Aino em
recordo un fet molt insistit d'ella quan
des de Borrada marxà vers Sant Joan o
Puig-alt de Ter. Althores, i després de la meua
salida soferta, jo tornava a la vida
física i sentia uns gaudis molt accentuats
del de satisfere els meus desitjos sexuals.
Ella ho veuqué. Tot seguit i em recorda
més d'un cop que la sabia molt de

queu que els satisfés amb qualque dona de
l'Hospital, quinca un habitat anava molt baixa.
Després he: bon que jo vaig restar a Borredà,
quan ella marxà vers Puig-Alt, es veu que
ho vaig aprofitar per satisfer-me amb alguna
infermera. A la meua reintegració a Puig-Alt,
un cop evocat Borredà, em preguntà llavors
i després amb insistència intrigant amb quinca
havia anat.

Únicament cal dir que no vaig anar
amb cap; menés vaig ferir un sàlmin crònic
amb estorçure. No obstant a ella, per intrigar-la més,
vaig fer-la veure-li que sí.

Un altre dia del interessant feu un que ver-
rà sobre la sensació sensual frívola per ella
en tot el del nostre imperfectes relacions. Abans d'això
i amb motiu d'acariar-li i llevar-li un pit seu,
em digué: "¿Per qué me haces dearte tanto?" Tan-
bé me'n digué una altra poc més o menys així:
"¿De encuentros fijos estando así a un lado? ¿O te con-
venciones más con la Manolita, la rubia et otros?"
No cal dir el que feia que contentar-li jo quan
se dit i repetit que el la dona que intenció més i
possiblement la que més estimaré sempre...

Fanant a la funció mensual seva, em confirmava la sospita meua de què a Puig-alt havia ella tingut un complet orgasme.

"- Botet, les vegades em aigüé - he sentit sensació però fan completa una en Puig-alt, cap."

La meua tafaneria, avitica, llavors, fins el límit de preguntar-li si sentia sensació completa amb el seu marit i em digué que ussegret no haver-lo desitjat mai, gràcies la creança i la trobava, sentia plena prúicio.

Entre aquestes i altres coses i ben juntes, com-
tinàrem parlant animadament, sorprenent-nos
veure una costura, l'aparició del nou dia, deserts,
i em sorprenguerem, a més, que, malgrat la ter-
rible gelada caiguda durant la nit, no guésim
dormir tan calentats...

Mentres vam fer el desdormir, en Jandoval i
jo, em avitàrem al joble a informar-nos de la
situació. Vam trobar en una columna al capità
Fort, Ruiz, Almerdi, Rodríguez, etc. i em confis-
marem els mals informes sobre el tractament de
l'camp de concentració. Més a punt trobàrem
els de la Jefatura de Sanitat i parlarem em
iguals termes.

Després retornarem entre els nostres on es
 decidí definitivament que entrassin les dones, d'Arri i
 el Pedroño al poble, car ells s'eren transportats a l'in-
 terior de França amb auto-cars. Nosaltres, de moment,
 restaríem a fora.

La Lluïsa i jo anàrem a rentar-nos a una
 font propera, parlant sempre de la nostra immi-
 nent separació i els ambaixats que nosaltres
 faríem per fer que ben aviat ens poguéssim de nou
 retrobar, etc.

El matí d'ahir es carregaren els coses
 amb els equipatges seus i emprengueren la
 marxa. Ben Gil i jo les anàrem a acompanyar.

El camí la nostra plàtica feu en les terres més
 o menys semblants als del nord. Quin matí, tam-
 bé, considerarem la propera o llunyana però defi-
 nitiva separació segons els esdeveniments que po-
 drien ocórrer a Espanya. Igualment em féu do-
 tar discreció en les eines certes que fins a una
 adreça, Xivaria a Hendaya on ella hi tenia
 una cunyada seva.

En tant a parlar del meu marit i jo, i de
 l'eterna que a ambdós sentia, a instància
 meua, em digué com a dona casada que

is, hauria volgut sentir pel seu estat la meua
d'alguna que sentia per mi.

Però, el camí vers el port s'anava es-
vissant i prompte arribà el darrer moment.
Lavant aquest avís, alguns que arribades a ella,
ho veien per primer a tot el grup i final-
ment a ella, amb un expressiu celler de març
i un prompte a resseure.

Costia convèncer que els comiat, la ma-
joria de les vegades, no expressen els veritables
sentiments, afectes que hem sent per una
persona. El nostre, per mi d'aquesta majoria,
car deia tot el que deuria entre elles
jo, aquella estreta de març i aquelles entri-
tides mirades? No; ni tan sols la meitat.

Vais ferir però, la idea de besar-la i
abraçar-la fortament. Un instint impuls de
soliditat davant les altres companyes me'n feu
refugi.

Seguidament travessarem el port, restant en
elil i jo a la banda oposada. Varies vegades
el girarem a saludar-nos amb la mà i el
moltador fins que es perduren dins la placa.
A bord, amb la tristesa retinguda i la

garja empedada pel sentiment, empenyeri de
man, senyals o no, el retorn amb la resta
dels companys. De me n'assava, potser per tan-
pre més, la dona que més estimo i que pot-
riablement més estimaré sempre...

Dimarts, 3 de març del 1939.

Decidí donar el darrer comentari en el dia
que parti ella, la Carme, i avui que l'acabo,
amb la data mateixa, escriure els enderminents
succedits des de la seva partida fins al present.

El nou escampament fou unitat al fons d'un
hormos i era caput per les sis persones que res-
tàvem que són i eren: Gil, Jandoval, "General" Fa-
lento, Labarra i jo.

Aquella nit vam dormir molt més amples
que les altres, mes l'amplitud no en féu oblidar
pas la feinitat anterior, mes al contrari la veig
trobar a moments molt i així tota les al-
tres nits següents, en el curs de les quals
l'he tornada innumerable vegades.

Als dos dies, pel seu haviem quedat, veig
escriure-li la meua primera lletra a casa
la seva empedada a Hendaya.

M'oblidava dir que el dia proper de l'a-
comiat el passarem dins l'aula d'una Escola de
Forts de Molló, en espera de l'autocar que les
havia de transportar. Allí trobà el meu bon a-
mic Jera que va amb la Xefatura de Sanitat, i
com que aquest feia tot el dia a cercar
el subministre a la nostra Caserna General,
que també està Jera el foble, li encarregà que
prometés venre'ns i que anés a venre'ns jo
a ella.

Al saber jo que encara estava ací, vaig
córrer a venre'ls, venint amb mi a mi, en
Gijil.

Juan vobàrem a l'Escola ja estaven a
font de marcar; el col·lecte esperava allí mentre
el Grup, (compòst de dones, vells, infants) rea-
bava de desdejunar-se.

La Carme estava dins l'edifici amb la fillota
Juan em va veure a mi no va pagar dis-
simular la seva alegria i ambdó'ls desixàrem
alegrement.

En la breu conversa restringida, em recordà
el sola que el via al no tenir-me a mi
i es referia en la idea de fer tot el

possible per tal de que jo pugues veure-me
de nou amb ella el més aviat possible.

Al pujar a l'automòbil ens afretarem comun-
ment les mans ríxies vegades, traçant-nos a
la vegada expressives mirades.

Vaig ferir el desig novament de beure-la
però no em vaig veure capàs.

Pocs moments després l'auto arrencava robest..

Quin orgull he rebut ja tres lletres d'ella
i espero que a no trigar gaire ens portarem
de nou en directe contacte per correu.

La vida al campament, fins ara, no és del
tot dolenta: mengem bé, cuinem que una
mica millor, cal ara els francesos ja
en tracten millor, llegim moltes premses
quines cada dia i entre tots fem el meu-
jar i altres quefers normals.

Un dia, però, aparegué el nostre comple-
tament novat; aquest fet ens creua una mi-
ra, nos para traupte i un bon rol al darre-
ra la desfeia aviat.

En quant als desenvolupaments ocurrents sobre
tot en política internacional però estretament
ligada a Espanya, cal dir que Franco, s'ha

apuntat a conseqüència de la derrota bèl·lica
 nostra a Batolunya, una formidable victòria di-
 plomàtica a França i Anglaterra, puix a-
 quets països han reconegut ja el seu Go-
 vern com el legítim d'Espanya.

Alguns estats més d'Europa com Suïssa,
 Polònia, etc. també l'han reconegut, i itàlia
 i Alemanya que ja ho van fer quasi
 seguidament.

El fet d'haver-lo reconegut França i An-
 glaterra representa per nosaltres una derrota
 diplomàtica important, mes, cal tenir en comp-
 te que aquests dos països són francament
 capitalistes.

El nostre President de la República, el Sr.
 Azana, diuen que des de París, limitat del
 seu càrrec, elevat a la vegada al país, en
 manifest en espereu els motius. No l'he po-
 gut llegir encara.

Aquest abandonó, però, del seu lloc de lluita
 d'un republicà que claudica, no ha decidit
 pel al Govern Neguin ha considerar-se ven-
 cut i heu dir que al centre d'Espanya,
 continua la lluita.

La frontera, després de la caiguda de G. Catalunya, l'ha passaren uns tres-cents-cinquanta mil ciutadans, entre aquests, uns cent-quaranta mil combatents i la resta, vells, dones i infants.

D'aquest nombre, total, aproximadament, es diu que uns quaranta-mil han tornat a Espanya, però a la de Franco; la resta continua ací, fins a els partidaris del Govern lleial no podem anar a València (pel gran risc que suposa travessar Fets els quilòmetres de costa que hi ha desde França a València i a més perquè no hi ha vaixelles).

Fins ara, doncs, dit a grans trets, és el que hi ha de la nostra situació i de la nostra guerra. Les noves que ací ens arriben són gairebé en llur totalitat de tendència feixista i que fa que anem bé ric a les potències.

Si definitivament perdem la guerra, no penso pas tornar a Catalunya. Si no puc viure al costat de la mare, intentaré anar a Roma o a Mèxic, potser amb preferència a la primera, car si allí em permetessin treballar literàriament, procuraria

especialitzar-mehi. Abans intentaré cercar els meus germans Pere, Antoni i Delfí, els quals és molt possible que estiguin ací. Adhuc també crec que hi és el meu pare.

Això em fa estar molt intranquil sobre la sort que hagin pogut córrer la mare i la resta dels germans petits, els quals, mirant el pare, els feixistes els hauran tret de casa, nusos el seu i qui sap si aquell com més...

A aquests darrers he intentat fer-los-hi arribar notes per mitjà de la tia Cimpas de Barcelona, a fi de no comprometre'ls.

No sé, no sé com acabaria la nostra família ni quins viaranys prendré jo en la meua vida d'emigrant...

La recordança de la cançó de Verdaguers que porta per títol el que jo sóc ara, em ve a la ment. I el record és trist, trist com la cançó mateixa... "Dolça Catalunya..."

Disculpe, H de moss.

Un altre fet important a recordar sobre els esdeveniments mundials, és la mort del

Sant Pare, Pius XI i la successió d'aquest, en elecció entre vintanta-nou cardenals, del nou Papa, Pius XII, el cardenal Facelli, que fins ara havia estat el Secretari d'Estat del Vaticà.

Poc m'interessa a mi tot això de la mort i successions de Papes; per l'únic que se m'ha fet un poc interessant és per ésser una cosa nova, plena de molta tradició i ritus religiosos extraordinaris, que no havia llegit mai, car la darrera elecció papal fou feta en 1922 i jo, llavors, era un infant de sis anys escassos.

El nostre Govern subvenciona als bisps; oficials que estan a càrrec a França, amb uns quants cents francs a cada un. D'entre els quatre oficials que estan junts veuen, amb un cobrat del, per ara, segurament degut a una administració deficientíssima d'alguns bisps interessats en fer-ho així pel possible straparlisme a haver-hi.

Dimenge, dia 5 de març.

Un mati de neteja i higiene general: cunni de roba interior, barbes, garrins, etc.

Per la tarda, heu anat en Sol i jo a ocure ni cobracen. No ha estat pas així.

Hem canviat el comandant de plaça
frances i el successor ha donat uns ordres
reservats al "Comandant", restringint la circulació
pel poble als que solament tinguin pass.
L'air que en Gil i jo no en femem, m'ha
costat a mi, xerrar no pagues negades en
frances per aconseguir arribar fins a la
Oficina de Correus per tal de mirar si ja
tenia resposta de la Carre, la qual es
pero amb molta impaciència.

Hem parlat una estona amb l'amic
Ferrer, el qual fa de metge higienista dels
Campaments.

Dilluns, dia 6 de març.

Per matí, regari l'any de la temporada
higienic, gimnàs i rentar-me la roba. Altres que
fets trobis del Campament.

La vida de relaxació es redueix, quasi ex-
clusivament, a la dels campaments de la cabana.
Amb tots coneix bé i discutim, cantem, parlem,
treballem (no molt) amb més o menys hor-
monia, etc.

bal fer, però, entre aquests companys.

una recepció on s'hi manifesta molt poca vivència de caràcter. La dita recepció és la del "General", el país d'en Jandaval, al qual hom ja li ha tret el títol de "Casarrubi" i volgut el nom del genial interpretador d'aquesta obra: "Vilche". La seva irascibilitat manifesta i famosa no lliga amb mi.

Dimarts, dia 7 de març.

Polem l'ordre de tenir preparats els equipatges per les 10 hores a fi de marxar amb un nou campament en l'interior de França. Aitò hom ja en havia aconseguit qualsevol.

Sentim fets en general, certa recança per marxar d'aquí, ja en haviem fet en aquesta mena de vida i se a més en haviem anat de certes considerats d'ordre higiènic i sanitaris. A més, a més, cal dir que menjàvem moderadament per nodrir-nos; la llibertat era bastant, la independència completa.

Per altra banda hom diu que allí en anem és ja un camp famós amb

barraques de fusta força confortables. Aïncó
 en volada un rei.

Passades les 11 del matí deixem ja
 el cell acompanyament i després de prendre
 una llanxa de sardines i un pa que ens
 donàvem els "gendarmes", carregats amb la
 museta, muntat, capot i la muleta que
 ens enduem, emprenem la marxa
 vers el poble on allí, una comissió de
 prudència nostra, ens trocladarem fins
 a l'Orde sur Feck, primer poble de ferro amb
 d'aquella banda del Pirineu.

Un feute després d'esperar una gran
 estona a la casa, els veltants de les dues,
 us comiençen a emprenen la partida.

Abrim be anot a veure la llista de
 Corrent i veig amb alegria que hi tinc
 l'lettra. Tot agut l'avor el mar i veig
 a la guineeta a què me la desguin, y
 oh! de il·lauris. Estava tancada.

Esta feta l'estona mirant si me podré
 esperen veure a dir i: fins la vela
 rest d'honor de marxa definitivament
 sense poder recollir la llettra.

Aquesta contrarietat em fa estar de mal humor tota la tarda, i no etic gairebé segur que la credita lletra era de la Llorne.
 M'enyu mal però que un bon home del poble em ha promès de remetre'ns alhora d'entri les lletres entres i per tant és possible que tard a d'hora les rebem.

El camí que separa Prats-de-lllobí de Arles, no és gaire bellissim: una magnífica carretera marxa el Gely amb uns paisatges molt bells.

A l'arribar a Arles em parten de cop a l'estació i allí esperem una gran estada fins a poder arribar al tren, el qual no podem realitzar fins a les 6 i el canvi ref. ordre de marxes a les 7'30 d' vesper.

Mentres esperem fine ocasió de llegir per primera vegada, a França, el diari comunista francès "L'Humanité", el qual porta moltes notícies sobre uns fets ocorreguts a Madrid.

Segons es veu el govern Legerin, a fi de continuar el seu programa de

resistència, necessitava canviar alguns comandaments i restituir-los per d'altres de confiança, els quals o haurien estat incondicionalment a les ordres del Govern. A més dissolia els Exèrcits de la zona central i els units de l'Exèrcit passaven a dependre directament d'ell. Molt a aquesta disposició important n'hi havien d'altres.

Aquests desitjos de resistència del govern Neguín, no foren secundats per alguns caps de l'Exèrcit i a Madrid hi havia dos caps d'Estat que donia per remitat la signada del govern Neguín i el nomenament d'un Consell Nacional de Defensa, presidit pel General Miaja, seguint-lo el General Casado i d'altres. En quant a la part civil i hi troba en Julià Besteiro, socialista evolutiu bon temps ja arribat, un representant de la U.G.T. sense presència, un o dos de la C.N.T. dirigint conceptes a l'Esguerra.

Molt a tot això hi ha un aixecament a Cartagena i onze unitats de la nostra Armada s'han fugen a refugiar-se a França en les seves posicions del Marroc. A Madrid i a alguns

intents de la zona republicana i així que en el
 comunista (segons els diaris francesos) però sembla que
 per les característiques de la lleita no són sols
 els comunistes i fan foc a les tropes del Con-
 sell Nacional.

El programa de la creació d'aquest Con-
 sell porta com a objectiu dos punts principals:
 primera, lluitar contra el comunisme i segona
 cercar una pau "digna i honorable", es que vol
 dir un pacte o armistici amb l'enemic. A tot
 efecte, el coronel Larade ha transès una lletra
 al General Franco en aquest sentit.

Un fa mal l'esperança que aquest cap d'estat
 no per acabar amb la guerra civil, amb
 total possibilitat de retirada per nosaltres en un
 moment cap reconciliació pels treballadors. El par-
 tit comunista tenia ganes de continuar fins
 a la fi la lleita; sembla desprender's que el
 recordaven molts més, amb el Govern hegrin
 estava compost per tots els partits del Front Po-
 pular i, segons la premsa, tot el Govern en-
 fer fa un pacte a França en crisi.

Dimercs, dia 8 de març.

Ens sorben l'alba del nou dia, arant
 en tren comú del nou camp de concentració on
 serem detinuts. Per tant hem passat la nit corrent
 sobre rails i quan en un dels iniciaments som
 despert, em trobo a l'estació de Montauban.
 Poc després, arribem a la darrera estació del
 nostre trajecte, Barredon. Alany hem passat nec-
 cessàriament per algunes ciutats franceses importants:
 Perpinyà, Farelense, Montauban i d'altres.

La situació en el mapa de França en re-
 feste a la nostra, és la següent: podem situats
~~entre~~ el Departament Lozère i Gironne, en el
 terme municipal de la vila de Septfonds i ve
 a mare aproximadament entre un mig de la distàn-
 cia terrestre que la separa les rieres de l'Atlàntic
 i de la Mediterrània. Per tant està situat a
 mal-act de la nació.

El camp sota l'anomena de "Judei", perquè
 és veu pel nom de la finca que està endarrere.

Des de la darrera estació o via Barredon,
 al camp, hi ha una distància de 6.500 km
 la qual cal fer a peu. Carreguem sacs,
 amb el bagatge a les espatlles i "camionets".
 Per les moltes coses que portem de menjar,

se'n fa la càrrega força feixuga; no obstant,
per dir, arribem al Camp de veiem amb sorpresa
ja que el camp no té cap de les condicions que
hauríem havia avencat, que les tindria, potser
sí, mes avui està pitjor que a Tost.

Després d'haver solert un nou registre dels
"Gendarmes" a les nostres maltes i bosses entrem
ja a un cercat de fil ferro que és el camp
transicional on des d'altí veiem passant al defi-
nitiu un riu més avall.

Les condicions d'aquest cercat són pèssimes;
hem dit que així mateix hi tingueren pres-
oners els alemanys quan la guerra del 1914-18,
herò molt millor acondicionats.

No ens donen menjar en tot el dia, menys
mal que en portem en fred.

Així es van agrupant els homes en grups
de 150 i per ordre d'autoritat en l'entrada,
van passant a les barriques definitives. Hem dit
que nosaltres hi estarem aquí quatre o cinc
dies abans d'anar als barracs.

Davant d'una perspectiva de permanència
d'aquests dies decidim plantar la tenda i
engarrem, no ja els llits sinó la simple

l'escassa fonda i la llibertat de Prats de Molló.

Dijous, dia 9 de març.

El nou dia en serva una sorpresa desagradable: una mullesa immensa a causa d'haver plogut durant la nit. Moratret s'heu passada bastant bé i sense fred, però hi ha avia centenars de refugiats que no tenien tenda i han tingut d'aguantar la pluja sobre llurs cosos fapatx amb una o dues mantes completament xopses per d'origina. Aquel aspecte és vertaderament espectral i extremadament dramàtic. No es pot veure ni potates ni no es veu, de quina manera s'heu allotjats allí: el sol ja era completament nubl de dos dies abans que farcís plagues, davant d'ell doncs havia de passar la nit la immensa majoria que no tingueren la sort de fer-se el ref. Les aïnes plugar-hi. Unit a això la mala alimentació i el cansament, la manca d'aire, etc. i per acabar-ho d'adobar una pluja incessant durant la nit.

Com sembla mentida que la naturalesa

humana sigui capaç de resistir tanta colmicitat i privacions; el aquesta mena de privacions i tenir en compte d'estar fet que ja portem la majoria dels que tal som, en tota la campanya d'Espanya, n'han de portar, indubtablement, una sèrie de molsties cràniques que consumiran la naturalesa de molt de nosaltres.

La sublevació de Madrid que anunciava la premsa, malgrat haver dit el Consell Nacional que estava reduïda, no és pas així, car veient el diari d'ara, es continua lluitant en molts punts de l'"Espanya republicana". I vol a dir a més, que en tal temps no es permet vendre cap diari proletari; solament es venen els reaccionaris i alguns de tendència liberal.

Al ranxo que hem donat als "Gausps de 150" que all s'han fermit, el qual per la nostra quantitat de gana^{es} és prou, nosaltres, hi de gaire alguna que altra copeta, farsades fregides, etc. i per ara agraem fiant.

Mu vent molt fort; faed ens miqueta però té una sospicetat, la d'assecar el sol.

Divendres, dia 10 de març.

En l'ajil s'ha "ensenfat" de practicum del camp; momentàniament d'ens, resta reduïda de nostra organització ~~en~~ en un individu.

Arriba fa un rol bastant acceptable, so que fa que millorin les condicions allotjament de tots i en particular les dels pobres comparats que no tenen fenda. Així i tot, però, és molt, molt trist la visió d'aquest camp pruritiu i al en més que ésser humans semblen els immensos cercats de bou i vapors de l'extrem Oest; adhuc inclús els rígids, "gendarmes" "gar-des mdtiles" soldats de l'Exèrcit francès i tropes negres del Senegal, sembla que en guardien com si ver-gaderament fessin quadrilles.

Ha succeït un cas que ha desagradat a la ma-joria dels refugiats: el Junt-Coronel Cap Militar d'a-quest Camp, en anunciar per l'altre ven que és procedís a formar militarment tots, no de-ntjaven passar revista i anunciant a la vegada que es devia saludar a tot oficial o cap francès militarment.

Al dit d'ens que els francesos en fan ma-nar els "grupps de 150" als oficials nostres, orden que es manen a les nostres tropes i per altra

banda són els principals en dir que ací tots són iguals i no guarden cap mena d'atenció ni dels oficials fins ni tampoc als caps d'Estat Major.

A la fi es conseguí formar mitjàment bé i quan el "Tío" passava per davant nostre, hom el saludava militarment, mes a l'estil nostre, amb el nostre salut oficial. Aquesta mena de salutació, però, no li ha pas plagut i ha fet dir que estovem a França, essent per tant obligats a saludar com ells solen.

Per aquelles coses i moltes d'altres es contradueix, car segons pel que, valen que siguem militars, o per altre ens considerem com a presoners, o per altre com a refugiats polítics i en alguns casos per a ref.

La lluita entre el Consell Nacional de Defensa i les forces proletàries, continua aferrissada, del tot manera que hom diria que s'usa per ambdues bandes els fons i admet l'avariciós.

Les dir que, segons la premsa, una conjunció grandíssima regna a l'Europa referida. És veu que els governs francesos i an-

giers estant interessats en que hi hagi una
 pau que permeti retornar la majoria dels
 soldats exiliats a llurs patries. Per altra banda
 Alemanya i Itàlia estant interessades en que
 la devota republicana sigui total. Tenem com
 acabaria.

Dissabte, 11 de març.

Aquesta nit ha fet una gelada terrible;
 sembla inexplicable que no hi hagi hagut
 més baixes. Tenint en compte, però, que se-
 gons en fil, ni hi ha hagut força. Mes, hi ha
 uns ordres severíssims en quant a l'ad-
 missió del personal a la infermeria. Només
 que si no tenen més de trenta-cinc de tem-
 peratura no són admesos a la infermeria
 que s'ha muntat al Camp de Carrapel
 amb uns dotze llets.

Avui, després d'ansar-me'n a jeure el ma-
 tinal, vaig anar a fer una necropsia al fons
 del camp, on hi ha uns letrines per aquest
 cas. Però la gran afluència de personal ha
 fet que allí es presentés un espectacle indecent
 i molt penós pel seu contagi i el fet que

fos un ric més col·locat.

En un espai de quatre o cinc metres d'ample per més de dos-cents de llargada hi ha una quantitat immensa de merdes, pissats, vòmits, etc. i no hi ha més que pel temps que som, o si no, pobres de nosaltres!

Doncs bé: degut als nous refugiats arribats durant el dia i no haver-hi allotjament, alguns dissortats s'acromocaren allí sobre una mica de terraplè de la mateixa ferra de per allí i emmig de la mala olor que despedien aquelles piles infernals d'excrements de tota classe es disposaven a passar la nit al ras.

El capità en cap dels "Gardes Morts" ha fet reunir tots els caps i oficials nostres i ell ha fet un discurs amb energia d'empíot, en el sentit però, menat a prevenir-nos de la proxima visita d'aquesta farda del General Ménard, cap de tots els camps de concentració d'espanyols i delegat per aquest cas pel president del Consell de Ministres frances.

La premsa porta la confirmació de la lluita entre Godefaris i forces del Consell Nacional de Defensa a tota l'Espanya republi-

555
cas, i la qual confirma aferrissada. També
havia una agitada sessió a la Cambra de Di-
putats de París sobre el problema nostre al go-
vern d'aquest país. Més que res, però, és un
atac ferible dels elements d'extrema dreta contra
el diputat comunista André Marty, el qual ha-
via estat, a Espanya, el cap i organitzador de
un companyia de Luigi Gallo (aquell Camitani)
de les famoses Brigades Internacionals.

Ora, al seu retorn a la Cambra de Di-
putats, ho han aprofitat el seu enemic per
injurial-lo governament, no sols per la seva
actuació a Espanya sinó també per haver
dit la crua veritat i situació nostra als
camps de concentració, quin entrada als dits
camps li ha estat prohibida.

Avui mirant a això m'ha fet els que
s'apunten a una llista confeccionada a l'efecte
que anuncien per mitja de l'alta-veu i altre
dia. No sé per què em sembla que seran
molts dels fidels espanyols que tindran
el capellà seques a la veïna església.

Dimenge, dia 12 de març.

Un altre despertar trist: una pluja semblant a la de l'altre dia ha crujit durant la nit; el Camp abarera cullotat completament; a més, ja un dia obscur i fred unit a intermedis de pluja més o menys abundant.

Monstres ja no ens compadiren ni benem a la nostra tenda de Prat de Molló, ni molt menys doncs en els còmodes llits de Prat d'Ancisa; ara ens compadim sincerament dels pobres infernats que ens volten i caminen tristement pel Camp sense cap refugi contra la intempèrie; que han passat la nit agraçant la pluja i la gelada sobre, que feren les robes mullades, els braços glaçats, les mans xopes, els estòmacs bruts, plens de pols, brutícia i tota mena de misèria; que esperen amb els ulls fets que deixen algun mes de pa, els privilegiats que en mengien, o bé amolten els cull de les cassoles i elles que en hon arina per recollir afanats qualque deixalla de misèria.

J'ensorg de tota aquesta inmundicia miserable, un dia negre, plujós, semblent fred. Ah i allà hon ven qui cerca un b' insignificant.

cant trobat de llengua per fer foc a què d'andes-
ti, car està prohibit fer-se a excepció dels que
cuinen, i allí poder coltar-se els peus o les
fer-se uns robes d'un loci de pa sec, sense
sal ni oli i amb poc pa i molta merda...

"La Dépêche" d'aquí porta la continuació
de la lluita entre "nacionistes" i comunistes a
Madrid i a la vegada una ofensiva molt
ferta a la capital pels feixistes, que segons
la premsa francesa, ha estat un fracàs com-
parable a la derrota de Franco de novem-
bre del mil-nou-cent-trenta-sis.

Es diu que avui probablement anirem
a les barriades, car el nostre Grup que el
comanda el Comandant General de l'XI Cos d'E-
xèrcit, és el quaranta-sis i bon dia que es-
cilla entre partit avui el davant o demà
el primer.

Franco que havia tancat la frontera en
quant a l'admissió de refugiats espanyols,
l'ha fet a dir a instància del Govern
Espanyol. Però diu que n'admetria de sis-mil
a set-mil per dia.

Estic esperant la veure si de l'any dia

a l'altre rebu novel de la Lluïsa, car des d'a-
 çí seria comunicar-li el nou canvi de resi-
 dència al primer dia de la meua arribada.

Si anem als barriots i fins un oic mes
 d'immor, demà li formari a escriure dient-
 li més coses que en la meua darrera.

Veig bastant negre això de poder formar
 a reunir-me amb ella, car la sèrie de
 problemes d'ordre social, moral, material
 etc. que això suposa i a més, els molts in-
 convenients que fora fura fura per que un es-
 paguol refugiad pugui restar a ella, fent
 que requiri que tardarí molts dies, potes
 mesos i al vegada per sempre, a recorre-
 la de nou.

Ja estat gran la meua dissort i sort a la
 vegada, de poder trobar una dona que
 hagués estat un "feta a mida" per a mi,
 però que veig arribar fard a ella. Pen-
 siderso bast moltes el fet d'haver-la ^{trobat} encara
 que no és "catalana" i considero dissort el
 que ja en pugui ésser per mi.

Estic esperant amb molta ansia la no-
 tra seva, car és d'esperar que em dirà

que ha fet en tot aquest espai de temps, i el que pensa fer en l'avenir.

Elle creia poder-me~~nos~~ reunir de nou dins els vint o deu dies següents a la partida; com passant els dies i de mitjàment encara no hem pogut enllaçar, ni per correspondència, després de vint-i-unc de transeugeth.

Dilluns, dia 13 de març.

Com a continuació de les consideracions consignades ahir en el Diari, sobre les possibilitats de reunió de la Carme i jo, etc. Sembla ocórrer pensar a quantes dones havia besat, jo, en el curs de la meua existència a fi d'afiançar-me o no, més en la meua teoria de què home, o almenys jo, no besa a qualque dona per què sí, o per veia, sinó que necessita per arribar en aquest cas, alguna afinitat espiritual i potes àdhuc, algunes vegades, intents d'entjor carnals.

Considero, doncs, que és molt més fàcil arribar a satisfer un home sensualment que arribar-lo a interessar veraderament i a des-ntjar els bors d'una dona. Oixt, doncs,

(m'ha passat a mi, més d'una vegada), he anat a cases de prostitució a satisfer una necessitat sexual i en el moment més àlgid del coïte se m'ha ocorregut besar aquella dona. Per una degeneració de la moral hom arriba a fer aquesta mena de cobolitaris, mes en aquest cas, raríssimes vegades es presenten les ansies de satisfacció espiritual, propenses a ésser satisfetes per una mutilació semblant dels orbes de l'esperit; si alguna vegada hom es satisfà, és empès per la luxúria que per un cert espai de temps l'embruteix. Gairebé sempre, després d'aquest darrer cas, en ve el embe-
nediment i moltes vegades el fàstic i la repugnància.

Tot bes als llavis, el bes d'estima, manifesta una abintat des més vegades de compensació espiritual i també moltes, d'espiritual i carnal allhora. Tot bes, doncs, donat als llavis que no sigui en aquestes condicions és una traïció als orbes de l'esperit, empès per qualche **inulti-**
ble i variada circumstància del vici, de la luxúria, del materialisme individual, de la compensació d'aquest materialisme, de la de-

generació, del concepte de la relació i, en un
 mot de la moral actual, antihumana i anti-
 espiritual per tots conceptes.

Després d'uns precedents a grans trets, cal
 no i al oblidar que és un problema intens,
 complex i molt delicat, fems a consi-
 derar les dones que he besat en tot el llarg
 de la meua accidentada vida de jove, prop
 de tres anys viscuda en un ambient que
 res i per tant de renúncia a la majoria
 dels plaers humans.

No arriben a una ^{quarantena} ~~quarantena~~ les dones que
 han obrotat a mi llurs llavis ni el meu
 a elles. Encara la immensa majoria d'a-
 quells besos han estat incomplets, vabent, al ref-
 tre i adme alguns per materialisme. Tercet
 Marg, die que no arriben a la reintena, ^{quasi}
 licant les fotos, ara dones, cal dir ^{les} ~~els~~ que ver-
 faderament he besat, amb sentiment divers però
 a gust. Aquestes només són tres: primer la Elisa
 de Sarinyena, segona la Manolita Alvarez i
 tercera, la Carme Oxburo.

Després d'haver estimat l'Estrella Olives
 de Lleida, la qual no veig besat mai.

va venir una època ^{manusada} d'absoluta relació senti-
 mental que pot dir-se final quant comença la
 guerra. Durant aquesta època fou quan hi ha-
 gneren la majoria dels besos de per què sí;
 (exemple: Magda i Geri Vilanova, Carme Celaya, Nati
 Sureda, Josefina Esteban, Pilar de Sarinyera, unigo-
 nes de la pensió Comercial, etc.) És de les com-
 ptes entre aquest parenten que ja de l'època
 de la guerra abans d'haver-me interessat per
 la Mandrita, la qual fou la primera que em
 relinque per un temps després d'haver parlat el
 que demanaven el "primer amor".

Però el bes que m'atragué més fou el d'El-
 isa Martínez Ruova, malgrat conixer quasi de
 torell de la Mandrita. D'aquella dona la besa-
 va a gust per una certa afinitat de tendresa
 i de bondat, encara que mai vaig creure que
 la pagués fer una dia meua. Fou la prime-
 ra dona que em féu ésser feliç, com unit a
 l'afinitat abans dita s'hi ajuntava un cos herma-
 noble com a sensual, si bé no un rostre afro-
 sit.

La Mandrita la vaig arribar a besar amb
 gust per la diferència en el fons de caràcter,

la qual cosa la feia més interessant del que en realitat era.

Estic segur que hi hagués ^{hagués} consentit abans, abans hagués trobat una ocasió propícia per liquidar l'assumpte. Aquesta insatisfacció tan sens dubte, la que em feu allargar la relació.

La fembra, darrera i la que de veritat he besat molt a gust ha estat la Carme, la qual, com he dit i repetit diverses vegades, és la dona que era capaç de fer-me feliç a un per tot concepte. Les seves afinitats concorden exquisidament amb les meves; el concepte del seu materialisme i el materialisme carnal mateix d'ella, em feien molt feliç i finalment la seva bellesa estava molt d'acord amb les meves aspiracions i pretensions. L'estatura física, el tipus ^{la cultura} el port personal i la bellesa en general, són magnífiques i em deuen ésser encara més abans d'haver sofert la vida de pelegrinatge de la guerra. A l'Hospital deia una molt endarrera les ^{altres} dones i el nombre del mateix la pretenien amb preferència a les altres més joves i volteres.

Com ja se, diríem, no la heu per
nova sentimentalment per què ja està lligada a
un altre. I si a més, com tot fa creure,
no s'hi puc reunir de nou, qui sap quan
fermaré a brat una altra dona amb gust.
Tot el parentesi d'ara serà molt més
llarg que el primer; o dit en millors ter-
mes: si la renúncia a aquest amor és ja
definitiva, qui sap si definitiva serà l'ab-
sència d'un altre i si definitivament figu-
raran entre els anys dels meus amors, el
"primer," el de jovecell i aquest darrer de
la Carme...

De després com la Saudita i l'Elisa, és
fàcil trobar-ne, mes com la Carme... dub-
to, dubto d'una altra que ^{me} la faci oblidar...

Dimarts, dia 14 de març.

Ahí no vaig escriure més, per què hem
disputat que passariem al camp definitiu. I
en efecte, a les cinc i minuts partim.

Uns ha fent la barraca nº 30 del camp
citat, el qual el venstruïscen una sèrie
de barragues idèntiques on s'hi allotgen

sto home. Però les condicions d'aquest allotjament són bastant dolentes, car en primer lloc les barraques són obertes per una de les dues bandes de llarçada, el qual fa que el fred entri amb la mateixa intensitat. Cal dormir a terra amb un sic de palla que et donen i de manera que més que ésser llum, manys semblen cardines de llum, la millor existència en la mateixa quantitat que al camp provisional; únicament es pot dir que hi surten guanyant els que no farien farda. La llibertat i la higiene que fien a Prat de Muro, no la tindrem ací; de més, però, més o menys m'anirien i adoncs si el bon temps venís prompte, crec que ens hi fariam felices. Del contrari, avui, fa un temps dolentíssim, amb pluja i fred; així no plagués, mes la felicitat fou de presonier.

Aquesta farda en fil acaba parat una lletra de la Barne amb dos o tres pàgines d'una mena d'escritura. No obstant, es lamenta de que ~~la~~ la no ha escrit tan poc aquests dies del curs de l'camp.

Com dir que té naix, puix feia quatre o
 cinc dies que m'hi havia escrit, més més que res
 fou seguit a la depressió moral que sofria i les
 ganes que per altra banda sentia de rebre
 lletres seva.

Com dir que en una de les darreres
 lletres escrites, em transmetia una foto seva
 que encara no em havia donat. Dir que
 sentia intensos desitjos de la meua i
 companyia que a mi m'havia de pas-
 sar igual; certament que així fou: jo
 en vato vertaders desitjos de la seva, de
 tal forma que, en absència d'ella,
 recapitava en la meua veient les ex-
 preses més sortides de la nostra relació.
 Amb vital instint pensava transmetre-li
 jo la única foto que tinc i així passó
 fer-ho igualment, decidit a donar-li
 resposta a la seva dolça lletra.

Com dir igualment que he intentat
 reclamar-me, però sense, mentre no se
 resolucioni el conflicte d'Espanya, el
 govern francès ha refusat tota reclamació
 dels dos camps; després si no sap com.

Tament ref segur del seu espai, es trasllotaria a Hèrc, en no dubta que hi arribarà jo.

Segurament tindrà la mala sort de no rebre la lletra al·ludida en un hi inclouia la foto, car fou adreçada a Frats de Molló.

Dimecres, dia 11 de març.

El primer que se fet aquest matí, per cop esmorçat, (un xic d'aigua de cafè i pa) ha estat escriure extenuantment a la barona (Font com ella o més) i incloure-li la meua foto amb aquella dedicatòria tan sovintat de què parlava: "la dona que més estimo i la que, possiblement, estimaré més sempre".

Heurem si aquesta tindrà la sort de rebre-la...

Del dia d'ahir bon dolent can de costum i el d'avui és gornia' idèntic del d'ahir. Aque- ta meua de temps en fa ésser més amarg i trista encara la vida.

La premsa diu que la rebel·lió comunista ha de l'Espanya nostra, ha finit. Franco desmentirà el seu atac a Madrid de l'altre dia. A Barcelona les coses van malament.

el salari màxim és de cinc lletres, les ma-
 teries alimentaries són caríssimes. Els francesos
 diuen ara que els espanyols refugiats són prop
 del mig milió: Jenen moltes ganys de tran-
 quïl·litat. Troues ha obert de nou la frontera
 a instància de França per readmetre es-
 panyols. I finalment, Alemanya ha donat la
 seva opinió sensacional: Un nou cop de for-
 ça ha fet desaparèixer l'Eslovàquia, con-
 vertint l'Eslovàquia en estat independent i
 així creant la Ucraïna Lempàtica, estant
 però tots dos estats sota la protecció ofi-
 cial del III Reich. Unit a això una sèrie
 de perturbacions encara dins de Moràvia
 : Boèmia.

És el desastre resultat del tractat de Mo-
 mic. I'el cinc mesos! Hom diu que és
 el fet més greu de cent anys ençà. El
 que és és repugnant i intolerable.

Dijens, dia 16 març.
 La premsa d'aquí porta més vergonyes
 pel cost encara dels esdeveniments de Txecoslo-
 vàquia: ja no són perturbacions a Moràvia

i Boèmia, ja és l'annexió a la "Gran Alemanya" d'aquells feixistes trucs, la desaparició de l'Es. Lat. Tcheoslovac, el desarmament del seu magnífic Exèrcit i la invasió en tots conceps del país txeu anexionat, militarment, políticament, administrativament i diplomàticament al Reich, com qualque província alemanya.

Quina vergonya més gran! Quin escàndol als drets dels pobles lliures! Què és aquest dret? Què feren llevant les quatre potències del Tractat de Munic! Què fan o faran ara França i Anglaterra, amb no cal pensar en Itàlia? Res, no faran; res; són uns denunciadors podrids, morts, traïdors als drets dels homes i dels pobles. Què no es podria escriure sobre aquest denigrant cas! Què, què! Tant que per la repugnància del fet, pel vergany per l'excés, no en farem gaires; em fa fàstic més de pensar-ho...

Continua fent un temps dolentíssim i molt fred.

Ara he escrit de nou a la tia Susper,

demandant-li ja l'adreça d'anir per tal de què
la fagi arribar a casa. També he escrit a
en Miguel Baraf, el qual m'ha dit que està
a St. Lypium. És possible que per aquest mitjà
sàpiga dels meus germandats. També he ter-
minat a escriure a la Carme.

Dissabte, dia 17 de març.

"No vols bonou; deuen dues tasses!" Així fa
la pluja amb mi com en dies anteriors. El
temps passa d'aquesta faisa, amb certa tris-
tesa i melancòlia; tot a poc a poc, com
si les hores, lonas, s'haguessin d'empènyer
munt a altres per transicions. Els carrers que
formen les diversos barraques estan, no ob-
stant, molt concorreguts, les cares dels seus
ciutadans, però, són brutes, per afaitar les
més, i molt ensopides.

Arreu de la població, aumunt i avall,
hi ha diversos mercats de compra-venta
d'objectes: (relojes, estils, roba, etc.) Els compra-
dors hi afluïxen en bon nombre: "Gendarmes",
"Gardes Mobils", soldats de l'Exèrcit francès,
senegalesos, etc.

La premsa porta la consolidació del trist fi de la dissortada "Excepció de guerra" per la bogeria imperialista de la "Grande Allemagne" i la complicitat criminal de França i Anglaterra principalment. Ara ja se'n comencen a escliar els incantes que permeten la demeritació desmembració del setembre passat i poseu el crit en el cel.

Tot el món s'ha sorprès de un acte tan agosarat de vergonya i d'ignomínia.

Dissabte, dia 18 de març

Un altre dia dolentíssim: pluja, vent i fred; molta mullera avenc del camp i la merda prop del nostre Camp, var set coleres destinades a aquest ús, estan instal·lades molt aprop del nostre baracó; alguns mariners orinen per les vores per no voler-se prendre la molestia de pujar a un empustí-sot a propòsit, i les branques a aquesta mena de "nets" abunden amb una quantitat immensa d'innúmersos no gens grats. N'hi han molts que tenen una cara dura insospitada i encara responen bramant; d'altres

s'omagnen esporangint el membre i fu-
gen o bé pugen a l'empobritat, i idrues
alguns, se'ls hi talla en veu d'arima de-
sant la pluja d'"encarnísties".

Dimanche, dia 19 de març.

Hi ha la través dels "corret" del Camp, un
formidable "Mercat" tot el dia, de variabisi-
mes material. Ja no són els "gendarmes" i
companyia, els comprador sol, ara ja hi ha
professionals experts de la compra-venda i
molta més aflicencia d'articles.

Hem hi ven, ultra els objectes esmentats
d'abans d'ahir, vinda de novalles, caducel,
farines, llibres, remedis de xocolata, pa, café,
sucres, galetes, llet que adquiriscen a la Banti-
na i quan la magenta ha esgotat les existencies
a les hi esgoten els, surten a revendre a so-
micili amb el corresponent augment. Dos dels
"negociants" més interessants han estat omni un
vendedor de samovichs de dolç i a l'altre venint
pels barrancs café amb llet calenta amb
una tassa i a mig franc una. Aquest dia
res es veu que repeteix i augmenta el

negoci, car el seu 'exít original ha estat
 perdut. i Res; d'ingeni espagnol!

Estava ja esperant nova lletra de la
 Carme i amb sorpresa veig que em re-
 Jomen la lletra que veig escriure-li el dia
 15, dient el cartó d'altà que "m'ansà
 sense deixar adreça".

No se'pa pas com interpretar això; valdrà
 més esperar a veure si surtin de la nova
 residència.

Dilluns, dia 20 de març.

El Jerezo confirma fou dolent com
 en té acostumat; ací; es veu que l'hi-
 sem, àdhuc en el seu darrer dia vol
 acomodar-se amb la seva antipática
 care. A veure si demà, primer dia de
 primavera es solia aquesta lleit.

El panorama internacional va apa-
 fent molt caire, després de la desaparició
 de Txecoslovàquia: França, Anglaterra, els
 Estats Units i la V. R. S. S. es neguen a reco-
 nèixer el Madronat de Hitler. L'acti-
 vitat diplomàtica d'aquests quatre Es-

fatig és formidable.

Dimarts, dia 21 de març.

Dia sense pena ni glòria: del mateix fred, el mateix mal temps, idèntica monotonia i aburriment. Naves d'Espanya, cap del món internacional poc més o menys les mateixes: febril activitat diplomàtica arreu d'Europa i abans a Amèrica.

He rebut, retornada, una altra de les darreres lletres escrites a la Larme, amb la mateixa nota del coratzer. I directament d'ella me'l envia.

Dimecres, dia 22 de març.

Avui vaig ferir una molt agra-
deble visita: la del meu amic nicaragüès Glàucia,
el qual no havia ^{visit} de feria més d'un any.
Fou una sorpresa i una alegria; parla-
rem extensament sobre l'avenir, el present i
el pretèrit.

Un altre dia "sense pena ni glòria", amb
el mateix mal temps, etc. etc.

L'únic interessant que porta la premsa

és el viatge a Orléans del President de la República Francesa Mr. Albert Lebrun.

Dijous, dia 23 de març.

A encara, Alemanya continua fent de "gambeter" amb parricidiana maldat de les forces democràtiques. Aquestes noves hores manifesten la seva protesta pel lladre. mici de Taccoloniquia, però res més: Alemanya s'ha fixat en totes aquelles coses de protesta, si no les ha fetes servir per altres usos pitjors, i és quel; encara s'ha servit el luxe d'insultar-se el futur contra Chamberlain i Duff Cooper per haver aquests enviat alguns mitjans contra el canceller alemany.

Doncs bé: després del cop de força del dia 15 del corrent, molts se pararen a reparar la immensa quantitat d'epitets i amenaces que li dirigien les "democràcies", i ho trobarat a quelecton més fornic: a fer-se seu en el dia d'ahir el territori del Meuse i possiblement, a no tardar, farà el mateix amb Dantzig.

"La Voz de Madrid" periòdic que s'edita a França, en castellà, porta un article o millor l'informe d'Estaline al Congrés del Partit Bolxevic de la U. R. S. S.

L'abndit informe és un bell i magnífic document, on explica les crisis econòmiques que han sofert i sofriran els països capitalistes, els fins perquè alguns d'aquests països democràtics apoinen la unificació d'Alemanya vers l'Est, amb l'objecte de què aquesta es lliés contra la Unió Soviètica, mes el Reich, pel que es veu, ho prometé i mentrestant s'ha apossat de territoris molt importants, mes però intentar res contra la U. R. S. S. (de veure no per manca de guacs, sinó per ser-ne impotent). I al reclamar-li els estats capitalistes el corresponent atac a la U. R. S. S., ell, una vegada més els hi ha fet bufarria, i no sols això, sinó que per couble els hi reclama encara territoris de l'Oest i colònies.

I el couble dels coubles de la barra diplomàtica: Després de prometre el traspàs per

la força de les armees hongareses, de la
 Ukrania Còpatica, quan aquesta demana-
 va ésser afinitada a Romania, ara pres-
 siona a aquesta per què li entregui els
 blats i els petrolis.

Les democràcies s'esglaien de nou i
 temen que Romania cedeixi. S'esglaien,
 però, només, ...

I ara esperem el proper diumenge,
 dia del discurs de Mussolini, el qual a-
 prova i sosté l'ím Roma-Berlin.
 França prepara't...

Dimecres, dia 24 de març.

Costa una nit plorant i nevant; quan
 ens hem llevat, (millor despertat) la neu
 pujava uns cinc o sis centímetres del sòl.
 El temps s'entesta en potrem la quita.

Les hores del dia són llargues i pesades
 per l'absoluta manca de tabac; menys
 que jo les acentro un xic escrivint el
 Diari i llegint la premsa. Pel matí
 estem gairebé tot el dia. Un, s'acaba
 per fer a servir un cafè i prou.

El camp està completament inlletat i
rellinadit; sembla una gran pista de pa-
tinetes on s'hi recullen més d'una altra
gastada involuntària que fa lleugar una
sèrie de vergolades blasfèmies als "afortunats".

En aquestes condicions, no cal dir que
no és gens grata la vida ací, on la
inactivitat física és perniciosa.

Alguns companys divertits del nostre
departament fan quelesseu per ministrar
la nostra lassitud. El que es destaca
més fins ara es un finent moment
Pedron; el segueix un flamenc andal-
ús, triant de Hufasteria.

Ja està concluint l'"acord" entre el
Rei i l'Armada. El Fíter no perd el temps
en polemiques: primer un "acord"; des-
prés ja vindrà la resta. El cas és que
de moment té blat, petroli i universals
rusos. Així comença l'acostament...

Per altra banda, a Itàlia, el rei do-
na un vot oficialment al Parlament. El ves-
pertar, en una sessió inaugural, en Palau
del Gran Consell Feixista i "Consell Nacional".

Quins "consellers nacionals"! On és el sufragi per universals?

L'infelís Víctor Manuel, fa un discurs pobre, sense personalitat; se'l veu completament a mercè del "seu" govern. No obstant dir alguns mots que li hauria emmanjat més o menys obans en Mussolini, que són per inquietar a més el seu Estat, principalment França.

I mentre en Hitler entra victoriosament a Múnic, Víctor Manuel III diu el discurs de la Corona, a Londres, rebent rep la calorosa salutació dels anglesos en general; i abans el rebent a Westminster Hall els representats de la Cambra dels Lords i els de la dels Comuns alhora.

Dissabte, dia 25 de març.

En matèria de política internacional, una nova notícia. La d'avui és que regent Reina per boca de Burgos, avui les reindirà sense condicions Madrid, per acord entre els parlamentaris que, en nom de la Junta de Defensa, han

anat a la ciutat del bid, en canvi, a "entregar" la immortal capital d'Espanya.

Aquesta nova, però, és molt sospitosa i segurament falsa. Cal esperar, doncs, els esdeveniments.

La monotonia del dia presenta les mateixes característiques del anterior.

Tau passant els dies i no veu cap nova de la canue, ni em fa saber el seu nou destí. No sé les coses que l'hauran motivat a marxar d'aquell lloc on dirreament es trobava; de primer, malgrat haver-me retornat la lletra nueva, em va alegrar més que entristir el fet, car interpretava que havia marxat per millorar les seves condicions de vida. Mes, amb això que els dies s'enlacen fugimots l'una després de l'altra i l'esperada lletra nova no m'arriba; això ja em contraria, puix sospito que no hagi pres una resolució heròica, de renúncia, de sacrifici...

Dimenge, dia 25 de març.

La sospita que apuntava abans sobre la can-

me, em sembla que disortadament es confirmaria en veritat, car ahir, a l'hora de ropar, vingué a veure'm en Gil al qual havia remès tres lletres de la seva esposa. En una d'aquestes em digué que parlava d'ella i que havia marxat vers Espanya. Ampliava aquesta nova dient que ella, en principi, havia manifestat a les autoritats franceses el seu desig de retornar a Basconia; després se n'arrepentí, pués a l'hora de marxar no volgué el seu penediment, puix hagué que les transportaves directament a Espanya.

Vol dir, però, que aquesta explicació no em feu gaire ni molt menys em satisfé, ja que crec que ni vertaderament s'hagués negat no l'haurien pos obligat.

No sé pas quin resolució haurà pres ni quin motiu en definitiva l'han empenyat; tampoc no vull qualificar encara la seva acció de retornar a la seva terra i de no acomodar-se de mi.

Motiu té per ambdues coses: Per retornar com a casada i com a mare de

Dues nenes que no tenen cap culpa que
 ella s'enamorés de mi; com a esposa perquè
 el seu marit tampoc té cap culpa de què
 ell s'enamorés, a ella li faltà el mateix,
 però que després s'adona que no fou
 veritat; fou una altra cosa, mes, què, pels
 lligams socials actuals ella es deu a ell i
 a altres filletes i no a mi què, segons
 ella mateixa, és a qui estima. La socie-
 tat actual és així: qui s'equivoqua no
 pot rectificar.

Moltius per no comiadar-se també els
 té: Què en hauria de dir? Poder ni l'haguéssim
 tingut personalment, ni hagués privat, sense
 obsequer, d'amor a complir el seu deure
 d'esposa i de mare; el dilema hagués
 estat terrible i immensament dramàtic,
 dolorosíssim per ambdues i de conseqüèn-
 cies no sospitades. Ara que per altra ho
 hagués pagut fer millor. Deria fer-ho o
 no? No ho sé; per ara no vull emetre
 opinió. Estic segur que ella ha obrat d'a-
 cord amb el seu cor i consciència, i que
 malgrat no haver-me comiadat, des del

fouf de la seva inimita m'adrecia pot-
 ser el darrer tribut de la seva estima
 impossible i en, potser també, hi deina-
 va darrera d'ella, el nu autèntic
 cor.

Què hi dic jo al seu procedir? Hi dic
 el de sempre; no sé el què dir-li; és una
 dona que es fota merda i no ho és gens;
 em pertany moralment per una dona;
 per què m'estima i no em pertany mo-
 ralment ni socialment per altra: per què,
 en aquest darrer concepte és ja d'un altre.
 La veull i no pot ésser merda, ella em vol
 i no puc ésser seu; ella té ja una missió
 a complir a la terra, jo temera cap. Ha-
 vent a qui correspon el major sacrifici? A
 ambdós per igual. A qui toca ésser compren-
 siu i no fer altres éssers infelisos i disfor-
 tats? Evidentment això em toca a mi, i
 ho sóc, ho sóc i la perdono de no haver-se
 coniadat, meua que estic segur que ting
 o d'hora demanar senyals de la seva vida.
 Del que temo i sento és què, potser, disfor-
 tadament, no trobaré cap més dona que

riqui capaç d'omplir l'immens buit
que ha ella profundità i ha deixat...

Deu de l'leure el Miracle! Qui podia
esperar que acabessin així?...

Dilluns, dia 27 de març.

Com a continuació del comentari d'ahir
cal afegir, avui, aquest, que té la mateixa re-
ferència producte de la recança que m'ha
produït i em produeix la marca de la Car-
me.

El fet és que ella em prometé, abans d'ha-
ver-la herat, que quan reinquirés el solars
moment de la nostra separació, seria ella
qui per primera vegada em donaria un
bes, un bes de copiet, definitiu, que palparia
tota l'estima, tot l'amor impossible que
per mi sentia.

Ahí, abans d'ahir, l'altre, l'altre; avui,
em passo moltes, moltes hores pensant
en ella i en la nostra vida de relació.
Aquest fet, a la vegada que em fa so-
frire, em reporta besties de verdadera
felicitat a l'inspirar-me completament

dins el meu estimadíssim record. I així
 em passa a qualque hora del dia o de la
 nit. Tant és així que avui, a cada des-
 vetllament, apareixia la seva estimada
 imatge que la memòria despert fins que
 nodament la seu en veuenç.

No vaig tenir-me prou amb això i'ocor-
 regué, en una somni, quelcom més interes-
 sant i extraordinari:

Vaig somniar que ella, abans de re-
 portar-se definitivament de mi, havia vol-
 gut complir la seva promesa, mes, per
 l'altra banda tenia por de complir-ho per
 l'escena que es desenvoluparia i quines con-
 seqüències volia evitar. Per altra banda,
 resolgué a donar-me el bes de coniat,
 decidí fer-ho, però en unes circumstan-
 cies que li garantís complir la paraula
 i evitar el que tant desitjava i que no
 podia o tenia fer: el coniat. Així doncs
 aprofità quan jo dormia per entrar dins
 la meua cambra i apropant-se poc a poc
 al llit, apropà els seus llavis als meus
 i complí la seva paraula. Després, riuor-

regué ràpidament de la cambra: Una onada
d'emoció i de llàgrimes estava a punt
d'empassar-li la gola i d'ofegar-la...

Aquest temps vaig tenir-lo, enllloc
de la meua cambra, estirat a terra, so-
bre la palla i un matalàs ple de sang,
que havia anat de l'Hospital, voltat dels
altres emferms i la gran i incessant
mullera que des de què som ací ens a-
companya. No obstant fou tant intens
que ^{em}semblà que veritablement havia be-
rat la seva emperada Boca.

Tal com tant imaginava ha suc-
ceït respecte al discurs d'ahir de Rusconi:
Ha demanat a França l'entrega de Líber,
Djibuti i el canal de Suez, afegint que això
és una qüestió de força entre diverses
nacions.

Substancialment resumeix el seu discurs
en cinc punts que engloben tota la seva
política: 1er.- "Oració del ridícul que és
el fet de pacifistes per "professió", i dir que
una Humanitat en pau perpètua és l'en-
fonsament de la civilització". 2^{on}. Dir que

el període del "volat" del centre-Europa ja ha finit. M'era intenc que ara hi troc a ell. 3er. Difineix d'una manera claríssim i directa vers França les seves pre-ferències. 4^{at}. Fa saber que per tots conceptes la Mediterrània és l'"espai vital" de Itàlia. 5^a. Diu que és precis avançar incansablement, car el mot d'ordre és aquest: "ventatge en consell, ventatge en negoci, ventatge en aeroplau" i no importa a quin preu ni per quin mitjà."

Finalment acaba amb unes quantes bravates més d'adoració a la força, tan intolerables que aquest ésser miserable no devia haver viscut al nostre segle sinó en aquell temps de la prehistòria que ell mateix abduedeix.

Dimarts, dia 28 de març.

La premsa porta que les negociacions entre els del govern de Burgos i el de Madrid, ha estat benlucament romputa pel primer per haver-se negat aquest a donar les garanties que d'altre havia

acceptat i important-ne eines de noves que no han pogut admetre els de Madrid.

De tots aquells rumors, d'unes, que es corrien, hi havia inevitablement qualcun, i ara et que de veritat hi ha és que la lluita continua, havent els feixistes començat una ofensiva pel front d'Andalusia.

Dimecres, dia 29 de març.

Abir en pseudònim rebí una nova lletre de l'Orsi on li donava noves de la vida que fan allà tots les dones i ell. I cas insospitat! diu que està amb ella la barone, que vivia per tot. Particularment d'ella a mi, no em diu res.

Aquest fet em sorpren a tot i mentre ho comentàvem arriba en Gil, el qual em havia dit per boca de la Júlia que ella havia marxat. Li femos a preguntes de nou i s'afirma en què li comunica que la mateixa Júlia la vegei marxar en un cotxe que la vingueren a cercar.

Étot així en desconcerta més i dedueix:
 No que marxà però que per motius que
 ignoro decidí retornar al mateix lloc.
 Una el que no sé és el que es proposa
 fer en quant a les nostres relacions, car
 de moment que escriu l'Orsi i ella es-
 tà allí, podria escriure també ella; ni
 no ho fa ja sobria per què; jo no
 penso pas, per ara, tornar-li a escriure ni
 ella no ho fa obans; àdhuc me'n pen-
 deixo d'haver-li adreçat la lletra que
 obans d'ahir feiaig fer-ho a Hendaiq.

He rebut retornada la lletra que
 vaig adreçar a en Siquel Costas, deuant
 ho per desconeixut en aquell camp. Aque-
 sta és la penúltima esperança que me res-
 ta, de les que tenia, per trobar els meus
 germans.

La sort, des de fa uns dies més
 seu adversa!...

É encara una altra nova mala
 desagradable: Madrid ha capitulat.
 Ahir les tropes feixistes entraren a la
 capital invicta, quin pas els hi havia

estat interdit per les armes republicanes durant 882 dies de resistència insospitada.

I ahir, a les dues de la tarda, sense cap resistència, la gloriosa ciutat obria va pas tristement a les tropes del general Franco; no obstant alguns, és clar! veien i aplaudien!!!

El Consell Nacional de Defensa, ha marxat vers València menys en Pesteiro que ha restat a la capital.

No vull fer comentari encara. Ben sembla que es sabran coses interessants que ignoro. Direm ara, com en anteriors novel·les, que el dolor s'ofegui dins el pit, quan aquest s'animi i amb més fonsament de causa, m'inc, escriuré sobre aquesta gran dimort.

Dijous, dia 30 de març.

L'Espanya Republicana es pot dir que ja n'existia; la prova d'això ho diu així, car porta la rendició de tots les ciutats encara lliures: València, Alacant, Jaén, Múrcia, Albacete,

biutat-Real, etc. També sembla que ja es van sabent algunes coses: segons "L'Humanité", la Junta de Madrid ha estat la qui ha entregat tota la nostra zona a França, abandonant a llur sort els desgraciats lluitadors d'aquella banda.

El success d'arribar ja el preveia, almenys jo...

S'ha perdut l'únic recurs que amb il·luminació encara, restava sobre tota possibilitat de victòria i de retorn a la mare Pàtria, on segons noves que semblen verídiques, es diu encara un cas molt curiós sobre Catalunya:

L'odi contra aquest boc de terra nostra és tan gran que àdhuc l'han volgut fer desaparèixer del mapa i per lograr-ho l'han regat el nom i l'han partit en dos troncs afegint Lleida i Girona a l'Aragó i Barcelona i Tarragona a València. Per a ells, de fet, encara, ha desaparegut Catalunya.

Guina innocència política! Ferenç

solucionar els problemes de les nacions-
litàts, així! Béu i equivoquen! Dia
viendrà que es redreçaran més puixants
que mai.

Dixi no moren les nacionals, i
així veiem més clar; el nostre
sistema, el dels comunistes, és molt
més hàbil, respectuós, factible i veri-
foble solució a aquest problema.

Dissabte, dia 31 de març del 1989.

El temps no es decideix a ésser bo.
Així feu sol i aire acompanyant bastant
el sol, el que ens permeté treure'ns el
fang de les sabates i dels pantalons i
destruïrem, els habitants d'aquest Camp,
que amb les mínimes condicions irem
nets.

A Madrid, diu la premsa, l'"ordre"
està assegurat per forces civils feixistes,
per iguals individuals requetes i companyies
d'Infanteria feixistes.

La caserna general del "generalíssim",
ha estat de moment mofada al que

resta en peu encara ^{de} que fou l'Hospital Clí-
nic de la Ciutat Universitària. No sé si
les formidables fortificacions d'allí les ha
esguardat amb lures a "què"... a la
millor... aquets rojos de madrilenys...

El general Miaja i els seus amics
s'han instal·lat a un poblet marítim de
les costes d'Argèlia, i es diu en lures
a esperar un vaicell per retirar-se a
Mèxic. No obstant, altres noves diuen
que restarà allà.

Anglaterra sembla que protegeix un
xic, (poter fa alusion) als disturbats
espanyols que en aquella tanera zona
de la República han restat a mans
dels radicals feixistes. Hom diu que n'ha
tret un vaicell "cinquanta" (oh sacrifici!)
i sembla que en tindrà "cent" més,
(quanta misericòrdia britànica!)

He escrit a l'"Institut Internacional de
l'Espargue" i a "La Dépêche", per veure si
entre els de l'Estorvi o els periodistes
o escriptors, puc aconseguir algun sub-
sidi o millor un retorn a la vida ciutadana.